

4

D. E

JOANNA PAPISSA.

卷之三

五代史

梁書

唐書

宋書

五代史

唐書

宋書

五代史

唐書

宋書

五代史

唐書

宋書

五代史

唐書

DIATRIBA
DE
JOANNA PAPISSA,
SEU
DE EJUS FABULÆ ORIGINE
A

CONCINNATA.

NEAPOLI CICICIS ITIA XXXTCLX.

Typis Josephi-Mariæ Severini-Boetii

Superioribus annuentibus.

上卷

卷之三

九月廿四日

晴

晴

晴

晴

晴

晴

晴

晴

晴

晴

晴

Eccellenſiſſ., e Reverendiss. Signore.

Giuseppe-Maria Severino-Boezio pubblico Impreſſore de' caratteri di queſta Dominante eſpone a V.E.Rma, come deſidera per mezzo delle ſue ſtampe dare alla pubblica luce un' Operetta intitolata : *Diatriba de Joanna Papiffa, ſeu de ejus fabulæ origine* dell' Abbate Signor D. Carlo Blasco ; Per tanto ricorre per la ſolita li- enza, ut Deus.

Rmus Dominus P.D. Salvator Spinelli S.T.

Profeff. revideat & in ſcriptis referat.

. Die i Maii 1778.

J.J. Epifc. Trojan. Vic. General.

Joseph Rossi Canonicus Deputatus

Excellentiss. & Reverendiss. Domine
Legi, tuo jussu. Opellam inſcriptam: *Diatribra de Johanna Papiffa, ſeu de ejus fabulæ origine a Carolo Blasco concinnata* ;
qua Cl. Auctor, quod capite ultimo ſui
pæclarī Commentarii de Conlectione Ca-
nonum Isidori Mercatoris leviter atuigit,
copiosius, ſubtiliusque tractat, atque exor-
nat. Et non minus ingenium, quam ſin-
gularem ejus eruditionem admiratus ſum,
quippe

quippe qui ea de re multorum, eorumdemque summorum virorum refutatis conjecturis, suam non levibus rationum momentis satis firmatam longe plausibilior rem exhibeat. Quare quum nihil offendit, quod qua orthodoxæ fidei, qua sanctorum doctrinæ fraudi vel minimum esse possit, illam dignam censeo, quæ, Te concedente, Typis in apertum procedat.

Excellentia Tua Rmæ

Neapoli ex Monasterio Ss Severini,
& Sosii pridie Nonas Sept. 1778.

Addictissimus famulus

D. Salvator Spinelli Reg. Professor
Attenta relatione Domini Revisoris, Im-
primatur. Die 10. Sept. 1778.

J. J. Episc. Trojanus Vic. Generalis.

Joseph Rossi Can. Dep.

Admodum U. J. D. D. Marinus Guaranus,
in hac Regia Studiorum Universitate Pro-
fessor, revideat autographum enunciati
operis, cui subscribat, ad finem reviden-
di ante publicationem, num exemplaria
in primanda concordent ad formam Rega-
lium ordinum, & in scriptis referat. Da-
tum

in Neapoli die 16. mensis Martii 1778.

Matthæus Jan. Archiep. Carth Cap. Maj.

S. R. M.

Tuſu tuo, Domine, accurate perlegi elaboratam a Viro Cl. Carolo Blasco. *Distribam de Joanna Papissa*, seu de ejus fabule origine. In ea doctissimus Author ignotas eruditorum vulgo vias iniire solitus & anilem illam fabellam admirabiliter sua eruditione explodit, & Romanæ Sedis dignitatem eam ob rem improborum hominum calumniis haſtenus expositam ap̄ prime restituit. Prima autem ejus commenti incunabula ea felicitate investigat, ut de eo argumento nihil aptius, aut exquisitius ab eruditis desiderari possit. Cum igitur diſſertatio illaſc juribus Majestatis nil usquam demat, & non minus eruditioni, quam pietati proſit, eam censeo evulgari poſſe, ſi Majestati Tuæ ita videbitur.

S. M. T.

Humiliumſ subditus, ac ſervus addic-
Marinus Guaranus.

Die 30. mensis Julii 1778. Neapoli.

Vifo rescripto Suæ Regalis Majestatis
ſub die 25. mensis Julii currentis anni, ac
relatione Rev. U.J.D. D. Marini Guarani
de

de commissione Reveren. Regii Cappellani
Majoris ordine præfatæ Regalis Majesta-
tis.

*Regalis Camera Sanctæ Claræ providet,
decernit , atque mandat , quod imprimatur
cum inserta forma præsentis supplicis libel-
li , ac approbationis dicti Reverendi Re-
visoris ; Verum non publicetur, nisi per ip-
sum Revisorem facta iterum revisione affir-
metur, quod concordat servata forma Rega-
lium Ordinum, ac etiam in publicatione ser-
vetur Regia Pragmatica : hoc suum .*

Patritius. V.Fiscus Reg.Coronæ
Illust. Marchio Citus Præs. , &
cæteri illust. Aular. Præfecti
tempore subscript. impediti .

Reg.Carulli

Athanasius

Pag.25.vers.12. Archiepiscopus adde Remensis
Pag.28.vers.5. Ec.adde verbo canon ,
Ead.pag.vers.10.attulisse lege allatam vulgasse.

PROOE-

PROOEMIUM.

Q UAM de Joanna Papissa conjecturam edidi in meo *Commentario de Collectione Canonum Isidori Mercatoris* a nemine adhuc , quod sciam , rejectam , plurimis vero maximopere probatam , cum plerique non satis adhuc demonstratam putarent , a me ipsorum nonnulli petiverunt , ut pleniorum , atque ornatiorem emitterem . Id quidem sine ullius operis anecdoti ope præstari posse , difficillimum principio visum , ac prorsus *αδυνατος* . Verum ubi diutius mecum ipse ea omnia agitavi , quæ de Papissa scripta sunt , aliquid tandem , fortasse non abs re , extundere licuit . Hinc factum , ut hujusmodi tractationem , pluribus adjectis , nonnullis mutatis , vel etiam detractis , seorsum in lucem pro-

A dire

2

dire voluerim. Stimulos hac in re mihi addidit nescio quid spei, quo mihi augrabat futurum, ut, si hæc conjectura Protestantibus adrisisset, pervicaciores inter eos etiam id, de quo forent convicti, persuasum sibi haberent.

Fuisse IX. sæculo fæminam, quæ ementito sexu in Sedem Apostolicam irreperserit, ac pro Pontifice M. sub nomine Joannis (a) habita fuerit, sequoribus temporibus communis fuit hominum opinio. Deinde deficiente barbarie, cum multa falsa pro veris credita detegi cœperint, narrationem nostræ Papissæ, de qua Æneas Silvius Piccolominius deinde Papa dictus Pius II. subdubitaverat, Joannes Aventinus sub initium sæculi XVI. *Bojorum Annal. lib. IV.* & post eum Onuphrius Panvinius *Annot. ad Platinam* fabulosis narrationibus

(a) Id quidem creditum, sive quod jam primum illud adsumserit more nondum introducto in creatione Romanorum Pontificum mutandi nomen; sive quod jam pridem adsumisset, cum sexum fuit ementita. Quomodo vero prius vocaretur, non convenit inter Scriptores; nam alii Joannam vocant, alii Agnetem, alii Gibertam, seu Gilbertam; & sunt etiam, qui eam aliis nominibus vocare consueverunt.

bus merito accensuerunt. Verum Joannes Baleus, & Magdeburgenses Centuriatores, ne quid reliqui facerent in calumniando Sedem Apostolicam, figmentum pro historia ita venditarunt, ut, tali Monstro in eam immisso, ipsam quam fœdissime deturpatam ostenderent. Contra Centuriatores insurrexerunt Bellarminus, Baronius, Genebrardus, aliique quamplurimi, præsertim Georgius Scherer libello Germano idiomate, qui in Italicum versus prodiit anno 1585. hoc titulo: *Trattato, in cui si pruova non effer vero, che vi sia stata in Roma una Donna Pontefice;* & Floremundus Ræmundus libello Gallice scripto, & a Carolo filio in Latinum translato, editoque anno 1601. sic inscripto: *Fabula de Joanna Papissa falso credita.* Sed non defuit imposturæ Patronus. Nam Alexander Cook Anglus peculiari Opusculo in Baronium, & Ræmundum stilum acuit.

Sic orta quæstio Catholicos inter, Papissam pro fabula, vel fabulosa narratione (a) habentes, & Hæreticos illam

A 2

ad-

(a) Inter fabulam, & fabulosam narrationem discri-

adstruentes, ad nostram usque tempesta-
tem summa ope agitata est : hoc tamen
intercedente discrimine, quod ex nostris
nemo unus exinde pro Papissa steterit,
eorum contra plerique illam abjuraverint,
præsertim David Blondellus celebris Cal-
vinista, qui duobus libellis Latino uno,
altero Gallico idiomate scriptis, nec ve-
ram fuisse ostendit, nec verisimilem.
Quin ipsorum aliqui, inter quos Bayleus
ipse, dolent a suis Protestantibus hujus-
modi patrocinium suscepimus, quod eo
potius Catholicorum, quam suam cau-
sam egerint. Prodiderunt namque ani-
mum potius calumniandi, quam veri-
tatem defendendi (a). Debebant igitur
Span-

scimen statuit Macrobius in Somn. Scipionis Cap. 11.
cujus hæc sunt verba: In quibusdam enim argumentum
ex Acto locatur, & per mendacia ipse relationis ordo con-
texitur; ut sunt illæ Aesopica fabula elegantia fictio-
nis illustres. At in aliis argumentum quidem fun-
datur veri soliditate, sed hæc ipsa veritas per que-
dam composita, & ficta profertur: & hæc jam vo-
catur narratio fabulosa, non fabula, ut ceremonia-
rum sacra Hesiodi, & Orphei, que de Deorum pro-
genie actuue narrantur; ut mysticæ Pythagoreorum
fensa referunt. Sed hæc differentia a Macrobio ad-
signata non videtur constans; cum sub nomine fa-
bulæ fabulosæ narrationes etiam veniant.

(a) J'esperai dire que les Protestantes, qui ont sans crié

con-

Spanhemius , & qui eum illustrarunt , Lenphantius , & Vignolius improbo , ei- demque insanissimo labori parcere , & se abstinere a patrocinio toties conclama- mati Monstri . Sed non mirum , quod eis aliter visum , si attendamus Vatinia- num odium , quo Romanam sedem pro- sequabantur ; nam hoc abrepti ad falsa tuenda devenerunt . Quæ cum ita sint , modo non quærimus , num re vera Pa- pissa extiterit ; sed quænam causa fu- rit ejus Monstri effingendi . Prælaudatus Blondellus nullam fuisse autumat , & sic nodum non solvit , sed recidit . At re- stius alii aliquam fuisse volunt ; sed in eam investigare hoc opus , hic labor est ; eo vel magis , quod multi multa dixe- rint ,

contre lui (cioè Blondello) & que l' ont considérée comme faux frère , n' ont eu ni équitables , ni bien éclairizets sur l' intérêts de leur Parti . Mais leur importe beaucoup de non pas donner sujet de se faire regarder comme des gentes opinionnaires ; & qui ne veulent jamais remordre des opinions préconçues . Mais depuis qu' il est refuté par des raisons très valables , ils ont du l' abandonner , & non pas servir de tout leur industrie pour faire durer la dispute s' ils avoient imité Blondel , il au- roient fait paraître par un bel exempl , qu' ils se patient de raison , & que c' est à tort , qu' on les ac- cuse d' opinionnaire .

rint, & rem acu nemo adhuc tetigisse videatur. Nos igitur recensitis, rejectis que prius aliorum opinionibus, nostram qualemcumque conjecturam aperiemus.

C A P. I.

Referuntur aliorum opiniones, & refutantur.

EX iis, qui Papissam pro puro puto figmento habent, & fabulis accensent, Philippus Labbaeus, & Antonius Pagius, odium in sedem Apostolicam, Romanosque Pontifices hujusmodi singendæ fabulæ causam existimant. Ille quidem a Schismaticis Henricianis, seu sectatoribus Henrici IV. Imperatoris, hic vero ab Hæreticis Waldensibus fabulam ortam esse arbitratur. Sed cum neuter aliquod pro sua opinione momentum asserat, utrumque missum facere licebit, vel ex eo etiam quod nostra fabulosa narratio non modo Waldensium Hæresi, sed etiam Henriciano Schismate antiquior videatur (a). Ejus enim Marianus Scotus, qui

(a) Petrus enim Waldus, a quo Waldenses, ante medium
se-
c-

7

qui scribere desit anno 1083. meminit
ad annos 853. & 854. per hæc verba:
Leo Papa obiit Kalendis Augusti. Huic
successit Joanna mulier annis duobus, men-
sibus 5. diebus 4. Non me fugit, ex sen-
tentia multorum virorum eruditorum ea
verba non esse Mariani, sed aliena manu
adjuncta. Attamen eorum argumenta
talia non sunt, ut id pro indubio haberi
faciant: uti tuto assiri posse videtur
de interpolatione facta Chronico Sigeberti,
in quo etiam Papissæ mentio facta legi-
tur. Alii vero aliquod fundamentum, vel
saltem occasionem fuisse conjiciunt, unde
fabulosa narratio; qua de agitur, fuerit
conficta.

Joannes Aventinus supra laud. loco
causam fabulosæ narrationi dedisse putat
Joannem X. Papam, quem ipse IX. ap-
pellat. Ita quidem inquit: *Albertus locu-*
pletissimus Etruriæ Princeps Ravennam,
Bononiam, Romam potestate habuit. Ejus
socrus Theodora scortum nobile, atque im-

A 4

pe-

sæculum XII. circiter adhuc suos errores non disse-
minaverat, nec socios sibi adsciverat, & Shilma
Henriciana anno MLXXXIV. vix cœpit.

*periosum Romæ dominabatur, Joannemque nonum amatorem suum Bononiensibus primo, deinde Ravennatibus, postremo Romanis imposuit Primarium Sacerdotem. Unde fabellam ortam crediderim, quæ temere vulgata est hisce temporibus, fuisse Sacerdotem Maximum fæminam, quæ appellata sit Joanna. Hæc conjectura aliquid probabilitatis haberet, si Papissa vocaretur Theodora; fieri enim poterat, ut Papa propter dominium Theodoræ, ipse diceretur *Papa Theodora*; uti de illo Rege dicitur, qui, cum ab uxoris suæ Mariæ arbitrio, nutuque penderet, vocabatur *Rex Maria* (a). Præterea illis difficillimis temporibus, quibus Christus Dominus impenetrabili suæ sapientiæ consilio aliqua Monstra in Ecclesia toleravit, non unus, sed plures Pontifices opera alicujus nobilis scorti ad Pontificatum fuerunt adsumti; ideoque non una, sed plures fuissent Papissæ. Distat etiam ætas Joannis*

(a) Hunc Regem Mariam ne confundas cum *Maria Regina Hungariorum* Sigismundi Luxemburgensis, deinde Imperatoris uxore, quæ ex more illius Nationis *Rex Maria* dicta fuit. Hungari enim summum Imperium in se habentem, et si fæmina sit, Regem nuncupare consueverunt.

nis X. qui floruit ab anno 914 usque ad annum 928. ab ætate Joannæ Papilæ, quam omnes collocant sæculo IX. licet non convenienter in ipso definiendo tempore. Nec Ioanni X. aptari possunt, quæ Martinus Polonus, aliique addunt, Joannam scilicet ex Moguntiaco vocatum fuisse Joannem Anglum. Denique quomodo fœmina credi potuit Pontifex, quem exportatae virtutis, ac maximi animi in re præsertim militari fuisse constat (a)?

Onuphrius Panvinius supra laud. loco censet, hanc fabulam ortum habuisse a Joanne XII. Pontifice in omnem libidinem effuso: *Sed quoniam, inquit, omnia insignia mendacia ab aliena veritate originem habent, hanc fabulam ex Joannis XII. viri impuri vita manasse crediderim.* Is Joannes per vim Patris Alberici Romani Principis potentia adhuc pene adolescens Pontifex factus aliquot

(a) Hic enim magis ad arma, quam ad sacra pertinenda comparatus, primus fuit inter Romanos Pontifices, qui procedendi in aciem exemplum dedit, talique successu, ut Saracenos fugaverit, eoque nomine, ut Sigerius lib. VI. de Reg. Ital. de eo scripsit: *Ecclesia, & Italia mire profuit.*

quot Concubinas, ut Luitprandus Ticinenſis
 illius temporis scriptor lib. VI. Cap. 6.
 & 7. tradit, habuit. In his præcipue
 erant Joanna, Rayneria, & Stephanæ.
 Ex Joanne igitur Papa, & ejus scorta
 Joanna, ad cujus forte arbitrium, tam
 quam Papæ, omnia Romæ fiebant, Joan-
 nis fæminæ Papæ fabula manavit, quæ
 processu temporis aucta in Historiæ au-
 thoritatem imperiti alicujus Scriptoris ope-
 ra paullatim irrepit. Sed hæc Onuphrii
 conjectura easdem, prima, & ultima ex-
 cepta, difficultates patitur, quas opinio
 illa Aventini, immo majores; tum quod
 Joannes XII. a tempore Joannæ Papi-
 sæ magis distet, tum quod ita non una,
 sed tres Papisæ fuitent. Præterea, quod
 pace eruditissimi viri dictum sit, Panvi-
 nius insigniter heic hallucinatur, cum
 putat a Luitprando, seu potius ejus Con-
 tinuatore (a) inter scorta Pontificis me-
 morari Joannam. Meminit ille siquidem
 Rayneriæ, & Stephanæ, sed nullo modo
 Joannæ; ut proinde prima difficultas
 con-

(a) Cui quidem Continuatori profuso in laudando
 Othonem I. Imperatorem, qui Joannem in Pseudosyno-
 do deponendum curavit, nescio, quæ fides præstan-
 da sit de hoc spurcissima testanti.

contra interpretationem Aventini proposita heic etiam locum habeat.

Cardinalis Bellarminus lib. III. de Romano Pontifice cap. 24. eam fabulam inde natam esse conjicit, quod mulier in Sedem Constantinopolitanam aliquando irrepserit, ut Græcis exprobavit Leo IX. epist. 1. ad Michaelem Constantinopolitanum, & Leonem Acridanum cap. 23. (a): *Cum enim, inquit Bellarminus, rumor esset, quandam fœminam fuisse Pontificem Constantinopolitanum, & deinde paullatim omisso nomine Constantinopolitano remansit fama, & opinio de fœmina Pontifice, &*

Pon-

(a) Verba S. Leonis sunt: *Absit autem, ut velimus credere, quod publica fama non dubitat, adserere Constantinopolitane Ecclesie contigisse, ut Eunuchos contra I. S. Nicani Concilii Capitulum passim promovendo, fœminam in sede Pontificum suorum sublimasset aliquando. Hoc tamen abominabile scelus, detestabileque facinus, et si enormitas ipsius, vel terror, fraternaque benevolentia non permittit nos credere; considerata tamen incuria vestra erga Sanctorum censuras Canonum, quis Eunuchos, & aliqua parte corporis imminutus non solum ad Clericatum, sed ad Pontificatum etiam indifferenter, ac sollemniter adhuc promoveris, fieri potuisse pensamus. Hæc fama ortum habuisse videtur ex eo, quod resert Heribertus de Arechio II. Duce Beneventano, eum scil. per visum novisse in Sede Constantinopolitanâ fœminam*

Pontifice Universali, cæperunt aliqui in odium Romanæ Ecclesiæ dicere, fœminam illam Romanum fuisse. Et verisimile est circa tempora ipsius Martini (Poloni) hanc fabulam ortam. Sed hæc Bellarmini conjectura, quam ipse dubitanter assert, licet ingeniosa, nimis tamen longe petita videtur; ideoque, cum aliis etiam nominibus impugnari possit, eam missam facimus: eo vel magis, quod ipsam nulla ratione comprobat (a).

Nec vero aliquid roboris ipsi adfert observatio Floremundi Ræmundi, quod & Constantinopolis dicta fuerit *Nova Roma*, (b) quin interdum *Roma* absolute:

matem ementitam, & ob id legatos misisse ad illum Clerum, ut hujusmodi Monstri eum certiorarem redderet.

(a) Neque verum est, quod *Bellarminus* verisimile putat, circa tempora *Martini Poloni*, hoc est post medium seculum XIII. hanc fabulam ortam; nam ut supra innuimus, & infra multis probabimus, ante ea tempora jam orta erat.

(b) Cum Constantinus Magnus *Byzantii* novam Urbem, Romæ æmulam, condidisset Constantinopolium, eam Orientalis Imperii caput esse voluit, ac iisdem prærogatiis, privilegiisque donavit, quibus *Roma Occidentis* caput gaudebat. Hinc factum, ut a Græcis illa *Nova*, *Altera*, *Secunda Roma*; hæc vero *Antiqua*, *Vetus*, *Senior* diceretur. Nulli id Christiani-

te: quo facile error obrepserit, ut una pro altera acciperetur; quandoquidem mos ille, quo Constantinopolis interdum *nova Roma*, *altera Roma*; *secunda Roma*, & aliquando etiam *Roma*, absolute audiit, apud Græcos quidem obtinuit, non vero apud Latinos, (iis tamen exceptis, qui inter Græcos versati sunt, veluti Comes Marcellinus, Corippus, & Priscianus) quibus nostra fabula refertur accepta. Ex quo facili negotio corruit, quod Card. Baronius opinatur, Græcos scilicet Schismaticos, quod Constantinopolitanæ Ecclesiæ proprium erat dedecus, summam per injuriam Romanæ adscripsisse.

Baronius itaque licet Bellarmini conjecturam probabilem habeat, aliam tamen ipse profert ad annum 879.a Joannis

Riano nomini fraudi fuit; cum & aliæ Constantinopoli longe inferiores Urbes *nove Roma* nomenclatione aliquando inclauerint. Sed Græcorum ambitio, qui ex æqualitate Imperii æqualitatem quoque Sacerdotii metiebantur, eo evasit, ut Episcopum Constantinopolitanum Episcopo Romano æqualem efficerent, quasi primatus Romani Episcopi esset quid humanum pro hominum voluntate communicabile. Id in causa fuit, qua propter truculentissimum schisma fuerint moliti.

nis scil. VIII. Papæ nimia facilitate fabulæ ipsius originem arcessit , qui nempe , insuper habitis suorum decessorum , atque Concilii Æcumenici VIIIL Decretis , Photium restituit in Sedem Constantinopolitanam . *Hinc puto factum , inquit Cardinalis , si quæ tamen veritatis , vel saltem species mendacii aperi- tissimi esse potuit , quod ob nimiam Ioannis animi facilitatem , & mollitudinem , abjecta penitus omni virilitate , fractus animo , Sacerdotalis constantiæ expers , atque robore enervatus , non Papa , ut Nicolaus , & Hadrianus , sed Papissa fuerit contumeliae loco dictus ; utpote quod , qui nec resistere sciret Eunicho , quique vinceretur a semiviro , non vir , sed es- set potius fæmina nuncupandus ; & sic nomen contumeliae transierit posteris rerum insciis in veritatis opinionem , atque a compluribus decantatum fuerit , Ioannem VIII. Papam suisse fæminam : sicque jactata vulgo eo modo locum invenierit fabula . Ejusmodi plane scommati- bus proscindi sæpe solere levioribus de causis Romanos Pontifices a maledicis , & otiosis , quis Romæ ignorat ?*

Hæc

Hæc Baronii opinio etsi aliquid verisimilitudinis habeat, nulla tamen auctoritate comprobatur (a), nec ulla ex circumstantiis, loci, vel cognominis confirmatur. Huc accedit, quod Joannes VIII. si quam culpam in restitutione Photii admisit, ea non fuit timiditatis, & ignavie, qualem describit Cardinalis Baronius, sed potius, ut eam vocat Natalis Alexander, imprudentiae (b) : cum præsertim jam contraactam maculam, Photii damnatione, & excommunicatione, postquam ejus insignem nequitiem, & fraudes, legatorumque Apostolicorum seductionem compertam habuit, eluere co-natus fuerit. Quin Petrus de Marca lib. III. de Concor. cap. 14. num. 4. Joannem in causa Photii nullius umquam culpæ reum fuisse contendit (c). Quo

po-

(a) Scilicet ut Scriptorum aliquis Joanni VIII. ob id muliebris timiditatis notam inusserit, aut ab aliis inussum, vel quid simile retulerit.

(b) Credendo scilicet dictis Photii hominis nequissimi, & vaserrimi, & de ejus vita emendatione si ne ullis poenitentiae signis incaute sibi blandiendo.

(c) Ignatio functo, inquit, Photius toties damnatus, sedem suam recepit suffragiis Orientalium Episcoporum, adiutante Basilio Imperatore: sed illæ restitu-

posito omnino corruit Baronii (a) conjectura , et si vulgo recepta .

Nihil fere a Baronii opinione abludit Tursellini sententia . Is Epit. Historiar. ait : *Sunt qui Ioannem VIII. fæminam fuisse fabulantur; quod falso creditum, veri locum apud imperitorum vulgus obtinuit, sive quia muliebris Pontificis*

tio integra esse non poterat, nisi a Sede Apostolica probaretur: Quare Joan. VIII. rogatus ab Imperatore, ut Ecclesiæ pacis consuleret, necessitatibus cedens, Leonis, Gelasii, Felicis, & Concilii Africani autoritate fatus, qui in rerum angustiis temperandas esse regulas docent, & de consensu ceterorum Patriarcharum Photium anathemate liberavit, illique Sedem retinere concessit, ea lege, ut coram Synodo cogenda misericordiam peteret; de consensu, inquam, ceterorum Patriarcharum, & Episcoporum Joannes Photium solvit; ut videre est in Epist. germana ejusdem. Joan. quamquam in epist. a Photio corrupta hic consensus desit. Ita Marca qui paullo post addit: Ceterum a culpa Joannem liberat Principis, & ceterorum Patriarcharum, ieiunisque Synodi Orientalis consensus, quem datum fuisse Joannes suis litteris significat. Profert autem ad confirmationem sententia sua exempla Athanasii, Chrysostomi, & Flaviani, qui a Synodis damnati cum fuissent, a S. Sede Apost. in integrum restituti sunt.

(a) Neque in hoc solum videtur Baronius parum sequens erga Joan. VIII. eum nimis indulgentem, & facilitatis redarguendo; sed etiam eum ex opposito, nimii rigoris, & severitatis accusat in damnatione Formosi Episcopi Portuensis, qui deinde in sedem

soit

*ficias facies, sive effeminatus interdum vi-
gor fabulæ locum dederit.* Sed unde ha-
buit Tursellinus, Joanni VIII. fuisse
faciem muliebrem, vel ejus vigorem ef-
feminatum? Omnes picturæ antiquæ ipsum
virili ac gravi adspectu repræsentant,
nec aliter historiae ejus animum exhibent.

Nil autem moror Papebrochii op-
inionem timiditati Joan. VII. qui sub
initium Sæculi VIII. vixit, id potius
tribuentis (a). Nam licet revera ex Ana-
stasio Bibliothecario Joannes VII. in cau-
sa synodi Quinisextæ (b) notam timidi-

B tatis

fuit restitutus, ac tandem Rom. Pontifex renuntiatus.
Ad annum enim 883. loquens de Martino Papa de-
positum Formosum redintegrante, ait: *Pèperam fa-
cta Joan. VIII. rescindens;* & sic pro injusta habet
depositionem a Joan. factam, licet se ejus caulam
ignorare dicat. Causam non unam, sed plures,
easdemque gravissimas adsignat Joan. Epist. ad Epi-
scopos Galliarum, & Germaniarum, quain si doctissi-
mus Baronius vidisset, non ita fuisset loquatus.

(a) Nescio igitur, qua confidentia Zuingerus Theat.
vol. 29. effuriat Joannem VII. fuisse soemina, &
in partu interiisse, cum ex Anastasio habeamus
sepultum fuisse ad B. Petrum Apostolum ante Altare
Oratoriū Sanctæ Dei Genitricis, quod ipse construxit.
Potuit ne infamissima soemina tam decenti sepultura
donari?

(b) Cum V. ac etiam VI. Synodus Generalis, seu se-
cunda, & tercia Constantinopolitanæ de solis Filii
dei

tatis subierit ; nec novum fuerit homines meticulosos , & imbelles tamquam fœminas haberi , & fœminas dici (a) ;

ta-

dei controversiis habitæ , nullos Canones ad disciplinæ instaurationem , morumque reformationem condidissent : ad hos supplendos aliam a Justiniano II. Imperat. indictam Græci anno 692. in fornice , Trullo dicto , Imperialis Palatii , habuerunt ; unde hæc dicta Synodus Trullana , & Quinisexta veluti quinta , & sextæ appendix . In ea igitur conditi fuere Canones 102. quorum aliqui multa absonta continent . Hujus synodi acta in sex tomos distributa idem Imperator misit ad S. Sergium PP. ut ea confirmaret , vel ante alios subscriberet : quod cum Pontifex facere renuisset , graves molestias propterea ab illo passus est . Verum Imperatore mox deposito res quievit , donec is in Imperium revocatus duobus Metropolitis una cum dictis tomos ad Joan. VII. Papam missis , ab eo petiit , ut quæ ei visa essent , stabiliret , & quæ adversa , renuendo excluderet . Pontifex coagit Concilium , sed quid hac de re egerit , ignoratur . Nec aliud habemus , nisi quod Acta , ut acceperat , ad Imperat. remisit . Anathasius igitur id Pontificem egisse dicit , humana fragilitate timidum . Sed quantum est inter viros eruditum tali nota Joan. jure inustus sit . Multi cum descendunt , existimantes potius prudenti consilio noluisse Imperatoris petitioni deferre , ne scilicet videretur pro legitima habere Synod. Ecumen. sine auctoritate Rom. Pontificis habitam . Num vero , qui sequuti fuerunt Romani PP. eam Synodum aliqua ex parte probaverint , vide Librum inscriptum : *Storia Polemica del Sacro Celibato* , cap. 9.

(a) Hinc Charondas Thuriorum legislator sancivit , ut

tamen cum ex superius dictis aduersentur plurima, &, quod caput est, ætas hujus Joannis amplius integro seculo ab ea distet ætate, qua Papissam vixisse statuunt Historici, etiam illi, qui eam antiquorem faciunt; facile quisque intelligat, hanc opinionem mole sua rueret.

Nec pluris facio Leonis Allatii conjecturam, originem fabulæ arcessentis ex Thiotæ muliere Alemanna Moguntiæ degente, quæ Leonis IV. tempore sibi prophetandi, & concionandi munus adsumserat, & in Synodali judicio Germaniæ damnata fuit (a). Quid enim

B 2 com-

ut si quis militum in bello terga dedisset, tres dies in foro muliebri Stola induitus, populo spectante, suæ ignavie poenam subiret. Et Therentes ille apud Homerum Iliad. lib. II. v. 235. cum tergiversantes milites vidisset, eos per ignominiam Achivæ inulieres vocavit, his verbis:

α τερπονες κακι ελεγχτι Αχαιδες, ουτ ετι Αχαιη. O imbellies, mala probra Achive, non amplius Achaei.

Sic Turnus apud Virgilium Æneid. IX. volens Trojanis muliebrem mollitatem exprobare eos sceminas facit:

O Verse Phrygize, neque enim Phryges.

(a) Allatius igitur in libro, quem inscripsit: *Con-sutatio Fabulae de Joanna Papissa ex Monumentis Grœcis*, hæc habet: *Fuit in Sacra Moguntiaci in Germania mulier, Thiotæ nomine, ut tradunt Fran-corum annales, Ex Sigebertus in Chronico, res Eccle-siasticas perturbabat. Etenim novam se prophetissans*

commune habet Thioſa pſeupo-prophetiſſa
Moguntina cum pſeudo-Joanna Romana
Papiſſa? Quod ſi pſeudo-prophetiſſe ho-
minum errore Papiſſe evaderent, quoſ
Papiſſas haberemus! Demum omnino ſper-
nenda videtur hariolatio Samuelis Sor-
bierii fingenſis, ex Joanna muliere Ni-
colai V. Antipapæ (a) fictam fuſſe Joan-
nam

vocabat, uſurpabatque publice docendi munus, &
concionandi. Hinc multi ſacra doctrina poſtpoſita, eam
quasi Magiſtram cœlitus deſtinatam ſequiſi ſunt; re-
poſtea detecca Synodali judicio damnata eſt. Habes
lector, quod mihi in animo certum eſt, nec ambi-
guum. Poſterioris ſeculi homines nonnulli rudes illa
quidem, & ſimplices, dum audiunt inter Leonem,
& Benedictum, vel faltem illo tempore foeminam
quamdam Moguntiacam non tantum prophetaffe, ſed
& praedicaffe, obiuiſſeque alia munera, quibus Summi
Sacerdotes decorantur, animum a ſamella, quam
nec cogitaffe tantum ſcelus credunt, avertentes ad
Principem omnium Magiſtram, Petri Cathedram ſci-
licet, cuius id munus eſſe optime norunt, inducunt,
& a Germania in Italiam, a Moguntiaco Romanam
transferunt. Alii ſcelesti illi quidem malitioſe rotum
hoc in innocentissimum Petri Thronum traducunt,
& Germanicam infamiam honoratiſſimae Romane Ec-
clēſiaſ adtribuunt. Ut facilius fallere poſſint, Joan-
nam iſtam Anglicam, Moguntiacam eſſe volunt; &
lepidi fabulatores perbellis, etiſi ſcīlitiis narrationibus
veſtiunt, & compte ſucatam exponunt. Nec aliunde
mihi videtur veriſimilius, quam ab Moguntiaca iſta
Joannem Moguntiacum origine, cum tempora reſpon-
deant, hauiſſe.

(a) Hujus rei brevis hæc eſt hiſtoria: Quidam Petrus
Ri-

nam Papissam ; nam ut alia prætermittam , latum intercedit discrimen inter Joannam mulierem Nicolai V. Antipapæ , quæ floruit anno 1328. & Papissam , cuius meminere scriptores longe antiquiores .

B 3

CAP.

Raynaldus Oppidi Corvaræ in finibus Aprutii Reatinæ Dioecesis , Joanna Matthaea eius uxore renitente , Franciscanorum Ordini nomen dedit , in quo solemnni professione emissa , cum esset iam senex opera Ludovici Bavari Imperat. Joan. XXII. legitimo Pontif. deposito , in ejus locum Pontifex fuit suffectus . Tunc Joanna uxor adhuc superstes , volens sorsan particeps esse Pontificia amplitudinis iudicium instituit in Reatina Curia , instans nullam declarari professiouem sui viri , eumque repetiit : pro qua Joanna (verba sunt Bernardi Guidonis in II. Vit. Joan. XXII.) contra prædictum Petrum per D. Joannem Episcopum Reatum lata fuit sententia publice servato juris ordine penult. die mensis Nov. anno 1628. sicut in Transumto sententia plenius legimus contineri . Quæ quidem sententia , licet effectu caruisset , tamen celebris evalit ; nam Joannes legit. Pontif. ex ejus autographo , quod habuit , exemplaria ad omnes Principes misit . Subinde pseudo-Pontifex sancti poenitens a legitimo veniam honestis conditionibus impetravit ; & sic talis Scenæ impositus fuis.

*Exponitur, & ostenditur conjectura
ex Collectione Canonum Merca-
toris petita.*

Ego vero potius crediderim fabula lœ de Joanna Papissa occasionem, ac causam dedisse falsas Decretales; quæ licet multorum Pontificum nomina præseferant, ab una tamen manu consarcinata prodierunt, ac tanto in honore habitæ sunt, quasi ab ipsa Apostolica Sede fuerint emissæ. Quo autem pacto ex pseudo-Decretalibus fabula efficta, facile divinaverim. Fortasse quispiam Isidorianæ fraudis non ignarus, cum vidisset pseudo-Decretales tamquam genuinas laudari, & veluti disciplinæ normam in re judicaria præsertim passim haberí, animum induxit quasi per ænigma dolos Mercatoris detegere. Itaque dictitare cœpit, fuisse Papissam, Joannam dictam, eam peperisse, &c. Hujusmodi ænigma, in quo dissolvendo Cœdipo conjectore erat opus, ex defectu artis criticæ non intellectum, primum uti fabella

bella vulgari cœpit : ac tandem vera
historia credita est. In hanc vero conjecturam eo lubentius abeo , quod multa
ex iis , quæ a primis fabulæ editoribus
scripta sunt, potissimum in id aptentur ;
præsertim , quæ habet Martinus Polonus , qui fabulam Joannæ Papissæ ita
graphicè describit , ut veram historiam
Collectionis Canonum Isidori Mercato-
ris vivis coloribus omnino depingere vi-
deatur . Ait itaque in *Sæputationibus*
ad annum 854. Post hunc Leonem IV.
(quem ille vocat V.) Ioannes Anglus ,
natione Moguntinus , edit annis duobus ,
mensibus 5. diebus 4. & cessavit Ponti-
ficatus mense uno , mortuus est Romæ .
Hic ut adseritur , fæmina fuit , & in pu-
pillari ætate a quodam suo amasio in ha-
bitu virili Athenas ducita fuit : in di-
versis scientiis ita profecit , ut nullus
sibi par inveniretur ; adeo ut post Romæ
triennium legens magnos Magistros , di-
scipulos & auditores haberet . Et cum in
urbe vita , scientia magnæ opinionis es-
set , in Papam concorditer eligitur . Sed
in Papatu per suum familiarem impræ-
gnatur . Verum tempus partus ignorans

cum de S. Petro in Lateranum tenderet, angustiata inter Colissæum, & S. Clementis Ecclesiæ peperit; & postea mortua ibidem, ut dicitur, sepulta fuit (a). Nec a Polono multum discrepat Stephanus de Borbone, qui ante eum scripserat (b).

Et primo quidem respondet tempus: seculum scilicet IX. in quo omnes Scriptores conveniunt factam Papissam floruisse,

(a) Non me latet, esse, qui contendant, hæc quæ habentur in Martino Polono ab aliena manu esse adsuta. Verum hoc ita esto, quid cum inde? Saltem hoc assumentum non multis annis post Martinum factum fuit. Ptolomæus enim Lucensis in Hist. Eccl. ex Martino, quem laudat, nostram fabellam recitat. Cum vero Polonus anno 1278. mortuus fuerit, & Lucensis an. 1312. suam historiam evulgaverit, intra horum annorum spatium illud factum dicendum. Ex eo tamen quod diximus ex multorum sententia, nostræ fabellæ Marianum Scotum minime meminisse, esse, qui idem sentiant de Martino Polono, sic credas cum utroque Pagio tempore inter Polonum, & Lucensem medio, vel cum Bellarmino circa tempora ipsius Poloni eam adinventam. Stephanus enim de Borbone, qui obiit anno 1261. loco mox adducendo illius, cœu veræ historiz, meminit; ubi præsentim notanda verba, ut dicitur in Chronicis, quæ denotant antiquitatem, ac etiam quamdam, ut ita dicam universalitatem.

(b) Libro de septem donis Spiritus S. tit. V. de do-
no prudentie Cap. Quod electio Prelatorum debet
esse pura Cap. 10. apud Patres Ehardum, &
Quæ-

fuisse , & pseudo-Isidori Collectio fuit
adornata . Quin ipsissimum tempus qua-
drat , principium videlicet ejus sœcu-
li . Ostendimus enim in *Commentario*
Collectionis Canonum Isidori Mercatoris
contra Blondellum , hujusmodi Colle-
ctionem non medio sœculo IX. ut ipse
contendit , prodiisse ; sed a Riculfo Ar-
chiepiscopo Moguntino , qui sedet ab an-
no 785. vel 787. usque ad annum 814.
vel 815. fuisse publicatam ; & quidem
multo verisimilius his posterioribus an-
nis . Nam Hincmarus Archiepiscopus ,
qui hanc rem narrat , scripsit sub an-
num 870. obiitque ann. 882. & de ea

lo-

Queritum in Bibliotheca Ordinis Prædicatorum ,
ubi hæc habentur : Accidit autem mirabilis au-
talia , imo insana circa annum Domini MC. (vide-
tur hoc mendum , & legendum CM. ut in simili-
bus passim accedit) ut dicitur in Chronicis : Quæ-
dam mulier litterata & in arte notandi edocula ,
adsumpta virili habitu , & virum se fingens , venit
Romam , & tam industria , quam litteratura acce-
pta , facta est Notarius Curie , post Diabolo procurante ,
Cardinalis , postea Papa . Hec imprægnata
cum adscenderet , peperit . Quod eum novisset Roma-
na justitia , ligatis pedibus ejus ad pedes equi di-
stricta est extra Urbem , & ad dimidiam leucam a
populo lapidata , & ubi fuit mortua , ibi sepulta ,
& super lapidem super ea positum scriptus est ver-
culus : Parce Pater Patrum Papisse edere partum.

loquitur tamquam de re certa , & veluti suo tempore gesta ; ideoque nonnisi eos annos indicare potuisse videatur . Præterea cum Riculfus tam sollicitus fuerit de publicatione nostræ Collectionis ; ut , quemadmodum idem Hincmarus ait , illas amplissimas Regiones ex ea *reperi* fecerit ; eadem sollicitudine , si per tempus licuisset , ut ad Romanum Pontificem perveniret , similiter procuraſſet : de ejus etenim juribus agebatur , & si ne ipsius præſidio ſupposita monumenta nihil valuiſſent , vel certe parum . At tamen hoc egisse minime legimus , eti Sedi Apostolicæ eſſet devotus , & illum tali munere donandi non deeffet occaſio . Nam Leo III. Papa ſemel , & iterum ad Carolum Magnum venit , a quo grandi apparatu exceptus , cum eo commoratus fuit , & primo quidem anno 799. Paderbonæ , tum anno 804. Aquisgrani , in quibus locis Riculfus facile Pontificem convenire poterat , & reipsa obsequii cauſa conveniſſe credendum eſt ; coque magis , quod ejus eſſet amicus (a) .

Qui

(a) Ne quis ex dictis ansam sumat calumniandi Romm.

Qui opportunior locus nostram Collectionem illi offerendi? Cum igitur id non egerit, dicendum, eam adhuc lucem non adspexisse. His accedit, quod hujusmodi posteriores anni Riculsi iidem sunt, ac ultimi Caroli Magni, qui mortem obivit anno 814. Cum igitur Imperator per id temporis præsertim totus fuerit in procuranda instauratione Politæ Ecclesiasticæ; admodum verisimile est, pseudo-Isidorum, qui Moguntiæ in illius veluti Regia, ut mox videbimus, morabatur, hanc opportunitatem nactum suppositione falsorum monumentorum optimo Principi voluisse imponere. Et re ipsa Remedium, seu Remigius Episcopus Curiensis ejusdem Imperatoris jussu ex Impostoris litteris excerpta collegit: id quod anno 813. circiter contigisse putat Goldastus tom. 2:

Re-

Pontifices, quasi Riculfus ex condicto cum Leone III. falsa monumenta fingenda curaverit; huc revocanda a nobis adducta cap. 3. *Comm. de Collectione Canonum Isidori Mercatoris*, quibus ostendimus, hanc ex toto per multa tempora eis Pontificibus minime innotuisse, nee quidem ex parte usque ad annum 833. quo aliqua ex illa Collect. cum veris monumentis admixta Gregorio IV. in Alsacia degent fuerunt oblata: quod intra confirmabimus.

Rerum Alaman. par. 2. Sub finem etiam Regni Caroli M. (a) nostram Collectionem vulgatam fuisse habet *Encyclopedie*, ou *Dictionnaire raisonné des Sciences &c.* quod idem est, ac sub principium Secul. IX. ut vult Coutantius *Præf. ad Epistolas Römm. PP. par. II. §. 10. num. 158.*

Sed regeres: Idem Hincmarus dicit; Riculfum nostram Collectionem ex Hispania attulisse; ergo antiquior dies natalis ei tribuendus. Scilicet Hincmarus intelligendus est de illa parte Collectionis, quæ genuina monumenta continent, non de supposititiis, quibus fuit onerata; ea enim, ut mox dicemus, Moguntiæ compilata fuerunt. Neque negotium facessit, ex nostra Collectione excerpta fuisse Capitula, quæ anno 785. ab Hadriano I. Papa data dicuntur Angelramno Metensi, vel contra ab hoc illi oblata, ut proinde eo anno ipsa antiquior videatur: Hoc inquam, nullum negotium facessit, cum, ut abunde demonstravimus in *Diatriba de Capitio-*

(a) Ætate quoque Caroli M. eam Collect. prodidisse autumat Pithœus *Gloss. Capit. v. Riculfus*, & post illum Florens, Mabillonius, aliquie.

pitulis Papæ Hadriano tributis, ea longo post tempore fuerint supposita.

Ficta vero Papissa ex Engelusio in Chronico sedere cœpit anno 809. (a) & deinceps per annos quinque : Engelusii Chronico consonant alia duo apud Lentantium, quæ illam statuunt sub annum 810. Nec obstat, quod vulgo medio seculo collocari soleat. Id etenim facile evenire potuit. Siquidem Ænigmatista Papissam finxit floruisse IX. sæculo, tempore Caroli Imperatoris, qui, ut modo, diximus, sub principium anni 814. mortem obiit. Historiarum Scriptores, qui fabellam pro veritate acceperant, non intelligentes, quomodo Papissa ea ætate florescere potuerit, qua federet legitimus Pontifex Leo III. qui Carolo Magno annos

(a) Engelusium Pontificatum Papissæ statuisse ab anno 809. ad annum 814. ex eo evincitur, quod ea memorata continuo subdat: *S. Ludgerus obiit*; & sequitur: *Ludovicus I. dictus Pius imperat annis vi-giniquinque*; & deinde recenset Roman. Pontifices, qui eo imperante fuderunt, & primo quidem Stephanum IV. qui Leonem III. exceperat. Cum igitur constet laudatum Ludgerum obiisse anno 809. Ludovicum vero Pium imperare coepisse anno 814. hoc temporis spatium ex Engelusio dandum Papissæ Pontificati inter Leonem, & Stephanum.

nos duos, & amplius superstes fuit, existimarent potius, collocandam post mortem Leonis IV. sub Carolo Calvo Francorum Rege, qui & ipse deinde fuit Imperator. Alii porro a veritate magis aberrantes sub ipso Carolo Calvo collocarunt post Benedictum III. Tandem nonnulli sub Carolo Crassio III. Imperatore post Joannem VIII.

Quæ omnia si cui non arriserint, is potius teneat collocatam Papissam inter Leonem IV. & Benedictum III. ex errore accepto Leone IV. pro Leone III. sub quo collectio Isidoriana prodiit. Leo enim III. sedit eodem saeculo IX. ineunte ab anno scilicet 795. ad annum 816. quo tempore floruit Riculfus Isidorianæ collectionis divulgator, qui, ut supra monuimus, Episcopatum Moguntinum tenuit ab anno 785. vel 787. usque ad annum 814. vel 815. Igitur fieri potuit, ut Joanna primum diceretur sedisse saeculo IX. post. Leonem nempe III. & deinde hoc Leone accepto pro IV. inter hunc, & Benedictum III. collocata fuerit. Eoque magis haec hallucinatio contingere potuit, quod ipse Leo III. a quibus-

busdam IV. dicebatur , qui vel alium Leonem III. inter Sergium I. & Joannem VI. (a) intrudebant , vel alium Leonem I. Liberii successorem (b) somniabant . Hinc etiam fortasse factum , ut canon 41. cau. 2. q. 7. Leoni III. tribuendus , Leoni IV. a Gratiano tribuatur .

Mirum quantum huic conjecturæ suffragatur locus , unde Papissa orta dicitur , Moguntia scilicet , ubi , ut post Blondellum viri eruditæ conveniunt , pseudo-Decretalium opus fuit elaboratum (c) .

Qui-

(a) Hunc Leonem , cuius meminit Gorfridus Viterbiensis , Polonus , aliquie , euindem esse puto , ac Leoneum Archiepiscopum Ravennatem , qui floruit saeculo VI. medius inter Archiepiscopos Sergium I. & Joannem VI. unde ex horum nominum similitudine , per errorem factum est , ut inter Roman. PP. Sergium I. & Joannem VI. collocaretur . Ineptit igitur Spanhemius , seu Lensantius dum Anastasium Bibliothecarium negligentiae arguit , quod hujusmodi Leonem non memoret .

(b) Alterius hujus Leonis meminit Vincentius Bellavensis , quem sequuntur alii , inter quos Author Compilationis Chronologicæ . Et cum is singatur simultates habuisse cum S. Hilario Pictaviensi videtur hic confusus cum S. Hilario Arelateni , quem S. Leo M. credens contumacem insectatus est .

(c) Vel ex hoc vide malignitatem Justini Febronii , qui ipsis Hereticis intemperantior ad confundam Rom. Ecclesiae invisiā , nostram Collectionem Romæ consarcinatam fuisse effutus .

Quicumque enim de Papissæ ortu mentionem faciunt, Moguntiam ei natale solum adscribunt. Nec obstat, quod in vulgata Poloni editione dicatur fuisse natione *Margantinus*; hoc enim omnes pro mendo habent, & communiter *Moguntinus* legunt. Hinc ipse Allatius, qui peculiari tractatione nostram fabellam, ut jam diximus, explosam voluit, ejus fingendæ occasionem Moguntiæ natam putet. Atque ætate Wernerii, qui sæculo XV. floruit, adeo pervulgata res erat, Papissam fuisse Moguntinam, ut aliqui quos tamen ipse spernit (a), passim dictitarent, Germanorum nullum ea ex causa in Papam eligi. Ex quibus facile putaverim, Marianum Scotum, cum plures annos Moguntiæ fuisse, ex confusa traditione apud Moguntinos servata, fabellam, quam primus evulgavit, hausisse.

Papissam vero sœminino genere potius dictam conjicimus, ut indicaretur ejus θεια & veluti immissio in Papatum, ac si revera sœmina Pontifex electa fuerit.

(a) Et quidem recte. Nam sex postea sucrant Romm. Pontifices natione Germani scil. Stephanus IX. Leo IX. Gregorius V. Clemens II. Damasus II., & Victor II.

rit. Mulieres enim non modo Pontificatus , ut in omni loco , & apud omnes nationes , sed apud Christianos & Sacerdotii expertes (a) & omnis Clericalis Ordinis semper fuerunt (b) ; quemadmodum etiam in lege Mosis & a Sacerdotio , & ab omni Levitico Ministerio arcebantur : ac præterea mulierum genus apud Scriptores frequenter male audit. Hinc Homericum illud :

Ως οὐκ αἰνοτερού, καὶ κυρτερού ἀλλο γυναικος

Uisque adeo nihil improbius, Muliereque pejus.

Ac consonat hoc aliud adagium a Diogeniano relatum :

C

su-

(a) Cujus rei elegantem rationem affert Innocentius III. Cap. Nova quedam , de Penitentiis , & remiss. inquiens: *Quia licet Beatissima Virgo Maria dignior, & excelsior fuerit Apostolis universis, non tamen illi, sed ipsis Dominus claves Regni Celorum commisit.* Nescio igitur , qua religione imbuti nonnulli ad denotandam potentiam S. Annæ eam pingunt , cui parvulus Jesus claves tradit .

(b) Hic objici posset , fuisse olim Diaconias , quæ ad Clerum pertinebant , cum ordinarentur , & qui deinde per manuum impositionem . Scilicet ordinabantur , sed earum ministeria ad Missæ Sacrificium ratione non habebant , uti habent Clericales Ordines , ideoque nonnisi improprie ad Clerum pertinebant .

Γιωακι: μη πισευε, μηθ' αν αποθανε.

Ne fidem habeas nec morienti fæminæ.

Quod Papissa peperisse dicitur, denotare videtur ejus illegitimos partus, pseudo-Decretales scilicet. Et sic quadrat etiam versus, qui ex Stephano de Borbone, Epitaphii loco, ipsius Sepulchro adpositus fuit:

Parce Pater Patrum Papissæ prodere partum.

Qui versus cum Papissæ neque mortuæ, neque vivæ propriæ aptari potuerit, potius videtur directus alicui Romano Pontifici, ne incautus proderet Papissæ partum, falsas Decretales scilicet in medium adferendo. Et quidem videtur directus Gregorio IV. Papæ, cum ei in *Alsacia* degenti a Paschasio Ratberto oblata fuerunt fragmenta ex merce Isidoriana cum veris documentis admixta, vel cum illis subinde usus fuit. Ad cuius rei intelligentiam, sciendum, quod cum anno 833. Lotharius, Pippinus, & Ludovicus iterum in suum Patrem Ludovicum Pium Imperatorem conjurassent, Lotharius ex Italia, cuius

jus Arbitr erat, Gregorium in Galliam secum duxit, ut sua auctoritate Patrem cum filiis reconciliaret: sed interim rumor increbuit, Pontificem pro Conjurat is stare, excommunicaturum Imperatorem, ceterosque, qui ei contradicerent. Episcopi factionis Imperialis litteras procacissimas eidem miserunt, minitantes, ut in vita ipsius Imperatoris legitur, quod si excommunicaturus veniret, excommunicatus abiret. His Pontifex respondens; ut ipsorum petulantiam refunderet, inter alia sic suam Epistolam (a) exorditur: *Romanu Pontifici sribentes contrariis eum in præfatione nominibus appellastis, Fratrem scilicet, & Papam; dum congruentius esset, solam ei paternam reverentiam exhibere (b).* Locatis subinde in Alsatia

C 2

Ca-

(a) Cointius hanc epistolam suspectam habet: sed ejus argumenta leviora sunt, quam ut consultatione indigeant. Eam igitur pro genuina habemus cum de Marca, Balutio, Natali Alexandro, Gabriele Danieli, Mabillonio, Dupino, aliisque.

(b) Dupinus *Bibliotheca in Agobardo de hujusmodi Gregorii querela hæc habet: Il trouve d'abord mauvais, que dans la préface de leur lettre ils peuvent appeler Frere, & Pape. Il eut voulu, qui ils lui eussent toujours donné le nom de Pere comme si les Evesques n'avoient pas pris cette qualité en une infinité d'occasions, & dans les lettres mêmes, qu'ils leur adressent.* Sed

Castris, Pontifex in illis Lotharii degens,
ejus suasu advocavit ad se Walam Ab-
ba-

Sed debebat noster Criticus distin quere tem-
pora, & alia rerum adjecta, & non sic temere car-
pere Pontificem. Primi Ecclesie temporibus sim-
plicitatem Apostolicam redolentibus Episcopi Fra-
tres se invicem appellabant, & a Presbyteris,
aliisque inferioribus, quos etiam Fratres vocabant,
cooperunt vocari *Papa*, veluti eorum Spirituales
Pates; Patrem enim nomen *Papa* denotat. Su-
bit in ob sui primatus excellentiam Episcopus Ro-
manus ab ipsis Episcopis *Papa* vocari coepit: sic
anno 315. Episcopi Concilii Arelatensis secundam
Synodicam ad Sanctum Silvestrum Epistolam ita in-
scriperunt: *Delectissimo Papa Silvestro*; & anno
349. Ursacius, & Valens Episcopi Ariani, qui
Sancto Athanasio scriperant, *Domino Fratri Athana-
sio*, Julio Romano Pontifici scriperunt, *Domino
Beatissimo Papa Julio*. Ex hac præ ceteris deno-
minatione, qua Romanus Episcopus donatus fuit,
factum, ut ipse a Concilio Toletano I. anno 404.
bis per antonomasiam *Papa* fuerit appellatus. Hinc
ex antiquo, & novo more ab Episcopis dictus mo-
do *Fratre*, quo nomine Concilium Carthaginense se-
cundum, *Epistola Synodica ad Innocentium*, eum
nominat; modo *Papa* absolute, uti Concilium
Milevitanum Sanctum Bonifacium & Ravennius,
Arelatensis, aliquique Episcopi Galli Sanctum Leo-
nem suis *Epistolis Synodis* salutant; modo *Pater*
appellatus, quod titulo S.Cyrillus Patriarcha Alexan-
drinus ad S. Cælestimum Epistolam dirigit; & præ-
fertim a medio seculo V. quemadmodum S.Flavianus
& Anatolius Patriarchæ Constantinopolitani suis lit-
teris, & Eusebius Archiepiscopus Mediolanensis
eum

batem Monasterii Corbejensis Sanctitatis opinione celebrem, qui venit, & se-

C 3 cum

cum Episcopis comprovincialibus. Epist. Synodicae ad S. Leonem ei salutem dicunt, qui etiam binis litteris Synodicis ad eundem a Conc. Gen. Chalcedonensi Pater vocatus fuit: Acacius item Patriarcha Constantopolitanus ad S. Simplicium ita scribit Dominum, ac Sancto Patri modo Pater, & Papa; uti idem Leo salutatus fuit a Ceretio, Salonio, & Verano Episcopis Gallis.

Quin etiam Romanus Pontifex appellatus fuit Pater Patrum. Sic sub fine eiusdem saeculi V. Episcopi Dardanorum scriperunt: Domino Sancto Apostolico, & Beatissimo Patri Patrum Gelasio Pape Urbis Romae. Sic Concilium Constantinopolitanum anno 529. Domino nostro Sancto, ac Beatissimo Patri Patrum Archiepiscopo, & Patriarche Hormisdze. Patrem Patrum vocarunt eundem Hormisdam suis Epibolis Synodus veteris Epi, Andreas Episcopus Prævalitanus, & Anastasia Augusta. Sic Episcopi trium Conciliorum Africæ Epist. quæ exstat in Synodo Lateranensi sub Martino I. act. 2. scripserunt: Domino Beatissimo Apostolico culmine sublimato S. Patri Patrum Theodoro Pape, & summo eriam Presulum Pontifici. Eundem Theodorum Sergius Cypti Episcopus Epist. quæ exstat in eadem Synodo Lateranensi Patrem quoque Patrum appellavit: sic Cyrus Patriarcha Alexandrinus scripsit: Proprio Domino per omnia a Deo hondrando, atque ter Beatissimo, benigno Pastorum Pastori, Patri Patrum, universali Patriarche Sergio. Qui quidem Patris Patrum titulus peculiaris fuit Romani Episcopi ob primatus prærogativam. Non me fugit alios Episcopos aliquando ita fuisse vocatos, veluti S. Gregorium Nyssenum a Concilio Generali VII. act. 6. & Lupum Tricassimum, a Sidonio Apollinari Epist. I. lib. VI. Sed hi tali denominatione donati

fuer-

cum duxit Paschasiū Ratbertū Monachū suūm. Is igitur in vita ejusdem

fuerunt ob merita personalia, ita ut ea ad eorum Successores non transierit: quin & ipsi nonnisi semel ita vocati fuerunt, & quidem non in aliqua inscriptione per modum tituli, sed enunciatio modo. Itaque cum usus invalueret, ut Romanus Episcopus Pater a cunctis vocaretur, & Pater Patrum a multis, vix aliqua exempla Patriarcharum Constantinopolitanorum supererant, qui eum antiquo more, quamdam aequalitatem affectantes, Fratrem vocabant; ut cum Tarasius Patriarcha sub finem sec. VIII. binis litteris ad Hadrianum hanc inscriptionem posuit: Per cuncta Sanctissimo, & Reverendissimo Fratri, & Comministro Domino Hadriano Papæ senioris Rome Tarasius misericordia Dei Episcopus Constantinopoleos nove Rome in Domino salutem. Sed hic etiam duæ potissimum notandæ differentiæ inter Papam, & reliquos Patriarchas in conscribendis Epistolis; quod hi eum Dominum, & Papam vocant, i le vero nemini eorum unum, vel alterum hujusmodi titulum tribuit. Sed Hadrianus ita Tarasio scribebat: Dilecto Fratri Tarasio Patriarchæ Hadrianus Episcopus servus servorum Dei.

Quin etiam a medio Seculo V. infrequens, & peno abolitus esse cœpit inter Episcopos præsertim Gallos mos vocandi se invicem Fratres. Sidonius enim Apollinaris Episcopus Arvernorum ad multos Episcopos scripsit, & neminem nisi solius Papæ nomine salutavit. Et sic Ruricius Lemovicensis in more habuit. Tum Ennodius Ticinensis, & S. Avitus Viennensis, quorum ille solum Romanum Episcopum sub nomine Papæ salutare consuevit, & hic etiam eo nomine Constantinopolitanum, & Alexandrinum salutavit, ceteros solius Episcopi nomine compellarunt. Sanctus deinde Desiderius Cadurcensis, & S. Eligius Noviodunensis, qui nomini Papae

dem Walx sic habet : *Verebatur Pontifex ab Augusto , & ab omnibus suis ,*
 C 4 *etiam*

Pape , quo Episcopos honestabant , etiam ob *æta-*
tis , *sanctitatis* , vel eruditioris *prærogativam* , no-
men Patris aliquando addebant . Episcopi igitur
sub nomine Fratris scribebant ad Presbyteros , ac
etiam ad Episcopos suffraganeos , vel alias sibi sub-
jectos : sic S. Sulpicius Archiepiscopus Bituricensis
salutavit Verum Episcopum Rutenensem suum suf-
fraganeum , cum ipse ab altero sao suffraganeo *præ-*
laudato scilicet S. Desiderio Patriarche *suerit insig-*
nitus : sic Ebbo Archiepiscopus Remensis saluta-
vit Halitgarium Cameracensem , a quo e converso
Pater fuit vocatus : sic Hetti Archiepiscopus Trevi-
rensis , qui Froterium Episcopum Tullensem sine ad-
dito Fratris salutaverat , cum tamen se Legatum Lu-
dovici Pii Imperatoris dixit , eum tamquam sibi sub-
jectum Fratrem nuncupavit . Si qua alia sunt exem-
pla Episcoporum *alios Episcopos sub nomine Fratris*
salutantium , ea sunt ut *purimum* , vel Monachorum
monasticum *morem* *retinentium* , ut cum S. Bonifacius
Archiepiscopus Moguntinus Ebertum Eboracensem
sic appellat , vel peculiaris amicitiae vinculo conjunc-
ctorum , *præsertim* cum senior ad juniores scribe-
ret , uti cum Agobardus Archiepiscopus Lugdunensis
Bartholomæum Archiepiscopum Narbonensem *Fra-*
trem *appellat* , qui ejus decessorem Hebridum *Fra-*
trem *appellaverat* . Quæ cum ita sint , jure ac me-
rito Gregorius questus fuit de *insolentia* *Episcopo-*
rum se *Fratrem* *vocantium* ; coque magis , quod id
in contemptum egisse videbantur . Vide interim
qua confidentia Febronius Dupino liberior *cap. VII.*
§.1. n.7. hec scripsit : *Dum ad saeculum usque no-*
nun *Episcopi* *etiam fratis titulo Romanos Ponifi-*
ces *compellassent* ; *hi nomen illud sibi hactenus cum*
reliquis Episcopis *comune* , *nunc fastidire incipientes* ,
Patris titulum cum exclusione fraternitatis præzen-
dunt . *Greg. IV. in epist. Oct.*

etiam Episcopis , qui sibi pridie (a) quam venissemus dexteras dederant , quod unanimes essent ad resistendum his , qui ex adverso erant , Regibus , Filiis , Principibus , & Populo . Insuper consiliaabantur firmantes , proh dolor ! quod eundem Apostolicum , qui non vocatus venerat , depone deberent . Quibus auditis Pontifex plu-

(a) Pater Daniel Historia Francie Tom. I. putat , hoc tempore prælaudatam Epistolam Episcoporum Gallicorum ad Gregorium , & subinde hujus ad illos , quod & Fleuryus ait , fuisse scriptas : sed magis est , eas jam antea suisse missas . Agitur enim ibi de futuro Pontificis ad eos adventu , & de minis illi ab eisdem factis , ut colligitur cum ex aliis , tum ex hisce Gregorii verbis : Deinde subjungiatis , quia nisi secundum voluntatem vestram venero , non habebo Ecclesiastis vestras consentaneas , sed in tantum contrarias , ut nihil mihi in vestris Parochiis agere , & disponere liceat . Et deinde : Si autem non egeritis , assensum consilio nostro non præbueritis , honoris vestri periculo subjacebitis . Verba vero Paschasi innuunt adventum Pontificis jam fecutum , & consilium exsequendi minas . Præterea cum multum temporis intercedere debuisset inter adventum Pontificis in Galliam , & adventum Walæ , & Paschasi per longum iter e Monasterio Corbejeni in Conjuratorum Castra ; non est verisimile Episcopos factionis Imperialis tandem distulisse scribere . His accedit silentium Paschasi , qui nostras litteras memorare debuisset , si eæ tempore , de quo ipse loquitur , scriptæ fuissent . Accedit etiam , quod in tali Epistola nihil in medium afferat Pontifex ex monumentis Mercatoris ad rem facientibus , quæ tunc habuerat , quemadmodum afferit in alia posteriori Epistola , ut inox dicimus . Hinc constat , illam antea suisse scriptam .

plurimum morabatur, & verebatur. Vnde
Ei dedimus nonnulla SS. Patrum auctorita-
te firmata, Prædecessorumque suorum con-
scripta, quibus nullus contradicere possit,
quod ejus sit Potestas, imo Dei, & B. Pe-
tri Apostoli ire, mittere ad omnes Gen-
tes pro fide Christi, & pace Ecclesia-
rum, pro prædicatione Evangelii, & ad-
sertione veritatis, & in eo esset omnis
auctoritas D. Petri excellens, & pote-
stas viva, a qua oporteret universos ju-
dicari; ita ut ipse a nemine judicandus
esset. Quibus profecto scriptis gratanter
acceptis (a) valde confortatus est.

Quæ verba licet nihil habeant, quod
veris legitimisque documentis ad Romani
Pontificis Primum pertinentibus conve-
nire non possit; tamen valde verisimile est;
cum illis nonnulla ex falsis Decretali-
bus admixta (b) fuisse. Et reaperte idem

Gre-

(a) Gratianus accepit Gregorius Monumeta sibi ob-
lata, quod in eo rerum discrimine, quo Episcopi
factionis Ludovici Imperatoris ausu teineratio, imo
insanissimo ei minitati suissent excommunicationem,
& depositionem, sic videret ab aliis suum pri-
matum agnatum, defensumque.

(b) Opera forsitan Autgarii Archiepiscopi Moguntini
studis partium Conjuratorum addicti, & Riculsi,
qui

Gregorius IV phrases pseudo-Decretalium usurpasse, & quidem bona fide, videtur, *Epist.* ad universos Episcopos, quani scripsit in causa S. Aldrici Episcopi Cenomannensis (a):

ut

qui merces pseudo-Isidori publicaverat, consanguinei, & in Episcopatu successoris; quarum mercium & ipse Autgarius multa per Benedictum Levitam in Capitularia Regum Franc. inserenda curavit. Sed ne culpæ adscribas Gregorii, quod eorum fragmentorum falsitatem non offecerit. Ea namque sic cum veris admixta veri speciem praeserrebant, quod fuerint excerpta ex monumentis legitimis in illis Regionibus conservatis. Nec tunc erat ars Critics genuina a supposititiis discernendi. Nec Pontificem de his dubitare permittebat donantium qualitas, Walæ videlicet, & Ratberti illustrium, & virtute præstantium Monachorum Corbejæ, ac probabiliter etiam Episcoporum factionis Lotharianæ, inter quos eminebat Agobardus Lugdunensis doctrinæ, ac sanctitatis fama nobilis, Ebbo Remensis, qui sua prædicatione multos Danos ad Christi fidem converterat, & laud. Autgarius anlicæ artis peritissimus.

(a) Jam notavimus in nostro *Commentario de Collectione Canonum*, &c. hanc epistolam a Cointio in Annalibus Francorum ad ann. 827. tamquam spuriam rejectam; sed immerito, cum, ut uterque Pagius recte observat, nil in medium adducat, quod id ostendat. Sed quoniam Berardus ad *Gratian.* Tom. II. part. II. cap. 75. eam denuo in dubium revocare nititur, potiora eorum argumenta expendere non abs re erit. Primo opponunt, quod post Aldrici mortem singula ejus acta a suis discipulis descripta fuerint, & nostra Epistola minime memoratur, sed tantum alia Epistola minoris momenti ejusdem Gregorii ad ipsum Aldricum, ut videre est Tom. III. *Miscellaneorum Balutii*, ubi is corum ex

Co-

ut cum de Romana Ecclesia loquens,
hæc a Gratiano relata *Can. xi. 2. quest.*
6. habet : *Quæ sic vices suas aliis
impertivit Ecclesiis, ut in partem sint*

vo-

Codice in Archivo Ecclesiae Cenomannensis asservato
dat exemplum. Tum quod in iisdem Actis non le-
gitur, Aldricum ab Episcopis suis depositum, sed
tantum Cenomanensem Ecclesiam a milibus ad-
versus Carolum Calvum pugnantibus suis occupa-
tam odio Aldrici, qui propterea discedere necesse
habuit : & sic nulla suit occasio eam Epistolam
mittendi ad Episcopos, qua illis mandatur, ut sine
consensu Roman. Pontificis ad ejus depositionem
non veniant. Scilicet singula Aldrici Acta haben-
tur in eo Codice, sed non omnia, cum multa deside-
rentur, adeo ut quæ ad illius posteriores spectant an-
nos, omnino desint. Quare ex eo quod nostræ Epistolæ
ibi iniuncte mentio fiat, non sequitur quod nulla fu-
rit: eoque magis, quod per extensum habeatur in Actis
brevioribus manu Chelnii exscriptis, & in Biblio-
theca Colbertina assevatis, quorum idem Balutius
postea Mabillonio copiam fecit. Hunc itaque vide
Tom. III. Analectorum. Nec majoris ponderis est al-
tera objectio, cum nostri Oppositores insigniter sal-
lantur, dum ponunt Epistolam, qua de agitur, re-
spicere tempus prælaudatae persecutionis, quæ c-
nigit anno 840. quandoquidem data fuit anno
833. cum Gregorius adhuc ultra montes degebar; sic
enim finit: *Data Colhambur (Oppido Belgii in Gel-
tria comitatu) Octavo Idus Julii ind. 11. Quid por-
ro (inquit Mabillonius) cause fuerit, cur Aldricus &
Callicanis Episcopis abjectus ad Gregorium appellaver-
it, non facile fuerit divinare. Forsan id factum ob
turbas exauclorationis Ludovici Augusti, cui erat &
confessionibus Aldricus, atque adeo addictissimus; ob
dique forte invitus factiosis illis Episcopis, qui in
piissi-*

vocati sollicitudinis , non in plenitudinem potestatis (a) . Tum habet quæ sequuntur : Cum auctoritate Canonum , & Præ-

piissimum Imperatorem conspiraverant . Sed prout ex ipsa epistola colligi videtur , magis puto Aldricum non fuisse abjectum , sed immisus , ne abiiceretur vel deponeretur , & ob id patrocinium Gregorii imperasse . Et hæc fuit Gregorio scribendi occasio . Dicit præterea Berardus , non potuisse sine imprudentia nota Pontificem Epistolam , qua de agitur , mittere : cum ea se immisuerit turbatissimis rebus , quibus Regibus fratribus dissidentibus , & Episcopis in factiones divisis Gallia , & Germania concutiebantur . Ergo ne Episcopus Aldricus relinquendus erat obnoxius calumniis , & oppressionibus , quibus facili negotio impetri poterat ? Demum dicit Berardus ipsam inscriptionem Epistolæ sic conceptam : Universis Coepiscopis per Galliam , Germaniam , Europam , & per universas Provincias constitutis , eam reddere suspectam ; cum supervacaneum fuerit adjungere Europam , & universas Provincias . Scilicet Gregorius ex abundantia cordis , benevolentiae erga Aldricum (cojus singularis benevolentiae testis est al'era supra memorata epistola Pontificis ad eumdem Aldricum) pleni , ad e' uberantiam quemadmodum in ea Epistola prolixior fuit , quam necesse erat , ita hujusmodi adjunctionem fecit , ut si forte Aldricus ab Episcopis Gallie , & Germanie , in consulta S. Sede , deponeretur , scirent omnes nulliter esse depositum , & uti Episcopum habendum , & tractandum .

(a) Hæc Gregorius mutuatus fuit ex additamento a pseudo-Isidoro factæ epistole Vigilii Papæ ad Profuturum , seu Euterium : in quo ex verbis epistole XIV. S. Leonis M. ad An. statum Thessalonicensem suum per Illyricum Vicarium , ad alium modum accommodatis , ea ipse Mercator posuerat .

& Prædecessorum nostrorum Decretis sentitum sit, ut Episcopus accusatus, si voluerit, appellat Romanum Pontificem, & ad eum, si libuerit, confugiat (a). Isdem fragmentis usi videntur, qui deinceps federunt Pontifices Mercatoris loquendi anodum imitantes Sergius II. (b) Leo IV.

(a) Hic enim loquendi mos est pseudo-Decretalium, nec in genuinis Canonibus, & Decretalibus habebatur: neque in his de hujusmodi appellationibus accusatorum Episcoporum sic mentio fiebat, sed jam dejectorum, vel damnatorum; licet & illorum provocatio ex eorumdein genuinorum Canonum, & Decretalium interpretatione, si causa suberat, locum quoque habere potuisset.

(b) Epistola ad Episcopos Transalpinos, ubi hæc habet: Salvo in omnibus hujs Universalis Romane Sedis primatu nostri Praesulatus honore. Hic dicendi modus minime usitatus fuerat decessoribus Pontificibus. Sed S. Ianocentius Epist. ad Vetricium, & ex eo Pseudo-Marcellus ut in simili dixerat: Sine prejudicio tamen Rom. Ecclesie, cui in omnibus causis debet reverentia custodiri; ut ut hæc ultima verba genuina sint. Balutius adnot. ad Capitularia pag. 1334. putat Sergium memorata verba salvo &c. excripisse ex Capitulis ad Angilramnum Hadriano Papa tributis, ubi cap. 8. habetur: Salvo Romane Ecclesie in omnibus primatu. Sed falli videtur, cum ea Capitula, ut demonstravimus in Diatriba de eisdem, neque ad Hadrianum, neque ad Angilramnum pertincent, sed post Sergii ætatem fuerint conscripta; & sic potius illorum auctor ex Sergio exscribere potuit, quam hic ex illo. Magis igitur est ut dicamus, Sergium cum loquendi modum hausisse ex fragmentis pseu-

IV. (a), Benedictus III. (b), aliquae multi, cum, ut in nostro laudato *Commentario* demonstravimus, integra Mercatoris Collectio nonnisi multo post tempore Romanam pervenerit: nec constat ex ea aliqua alia illos aliunde habuisse.

Cum igitur Gregorius IV. habuit hujusmodi Mercatoris fragmenta, vel cum iis usus fuit, verisimillimum est, tunc ab imposturæ, fraudisque consciis suprascriptum versum: *Parce Pater Patrum*

pseudo-Decretalium, ubi illa passim adhibetur, veluti sub nomine Higini Epist. 1. cap. 2. & sub nomine Nicæni Concilii can. 14. apud pseudo-Julium: *Salvo in omnibus Romanæ Ecclesiæ privilegio*. Quod vero Sergius dixerit primatu potius, quam *privilegio*, forsitan uti simul etiam voluit modo loquendi S. Innocentii Epist. ad Rusum, ubi de Metropolitis ait: *Salvo eorum primatu*.

(a) *Epistola ad Episcopos Aremoricæ a Gratiano rel.*
Can. ultimo, 1. quæst. 4. ubi hæc habentur: *Et si inter eos, quos damnados esse dixerint homines, fuerit Episcopus, qui suam causam in praesentia Romane Sedis Episcopi petierit audiri, nullus super eum finitivam presumat dare sententiam*. Si quis vero maluerit, Leonem hoc decrevisse non ex pseudo-Decretalibus, sed jure sui Patriarchatus, vel ex peculiaribus illius speciei adjunctis, non repugno. Quidquid de hoc sit, si tamen Epistola Leonis cum prima pseudo-Zephirini conseratur, videtur Pontifex hanc, vel ejus partem sub oculis habuisse.

(a) *Epistola ad Hincmarum*, ubi ita loquitur: *Salvo in omnibus jure Apostolice Sedis*.

trum &c. fuisse compositum , eique directum , uti & similes veluti illum ab aliis relatum , tamquam a Diabolo exclamante dictum in Consistorio Papissæ , & Cardinalium , cum illa peperit :

Papa Pater Patrum , Papissæ pandito partum .

Qui idem versus cum altero Leonino refertur ab aliis , tamquam responsum a Diabolo datum Papissæ exorcizanti obsessum , illumque interroganti , quando de ejus corpore exiret ?

Papa Pater Patrum , Papissæ pandito partum :

Et tunc tibi edam , de corpore quando recedam .

Sic & sequentes ab aliis relati :

Papa Pater Patrum , Papissa peperit partum .

Papa Pater Patrum , peperit Papissa Papillum .

Quam quidem conjecturam mire confirmat , quod in illis Papa semper *Pater Patrum* dicatur . Videtur enim veluti dígito commonstrata Gregorii querimonia , quod ab Episcopis factionis Imperialis , *Frater* fuerit appellatus , & non *Pater* .

Non

Non parum etiam facit ad nostram conjecturam confirmandam, quod de *Joanna Papissa* dicitur, fuisse nempe *Anglam*, & natione *Moguntinam*. Cum enim id repugnet (a), videtur per ænigma dictum ad indicandam imposturam Moguntiæ factam a latente sub Isidori Mercatoris larva *joanne Anglo* ita dicto, non quidem cognomento, ut perperam putavit Junius (b), aliqune qui fabel-

(a) Et quidem maxime repugnare, ac ut Scholastici loquuntur, implicare in terminis videtur, quod fuerit *Angla*, & nata *Moguntiae*: ex quo multi hoc argumentum maximi fecerunt ad nostram fabelam explodendam, Scrarius cum primis, qui *Lib. I. Rerum Moguntin. n. 5.* inter alia hæc habet: Eodem diceret ille Plautinus, numquid in *Anglia* est *Moguntia*? Qui *Moguntinus* est, olim quidem *Gallus* erat, nunc *Germanus* est. An vero *Anglus*, & *Britannus* unquam? Non magis prosector, quam *Persa*, vel *Indus*, vel *Egyptius*.

(b) In cujus sue opinionis confirmationem ait: Eodem cognomine frequens adhuc familia supererat (*Germanis Enghel*) in ditione Palatina ad *Moguntiacum*: & mihi quoque plures cognomines eo træculu fuerunt noti. Seb ubi didicerat Junius, nono saeculo in illis regionibus fuisse cognomina? Notum est lippis, & tonsoribus cognominum usum Barbarorum moribus abolitum, eo tempore adhuc non fuisse restitutum. Potius dicere poterat, non *Anglicum* fuisse agnomen seu nomen adscitum, quod *Joannes* ex aliquo accidenti fuerit sortitus, ut *Rabanus dictus Maurus*, *Walsfridus dictus Strabo*, *Radbertus dictus Paschalius*. Sed hoc probare debuisset; cum talia agnomina

bellam pro historia habuerunt , sed ab origine. Anglos enim plurimos tunc Moguntiæ fuisse suadet primo, quod hujus primus Archiepiscopus S. Bonifacius , ejusque successor S. Lullus , qui Episcopatum tenuit ad annum usque 785. fuerant Angli : unde alios ex sua natione ad se eos traxisse , admodum verisimile sit. Suadet præterea qualitas ipsius Urbis , quæ erat veluti Caroli Magni Regia , præsertim quod Alcuinus & ipse Anglus apud eundem Imperatorem gratia multum floreret , & multi Britones illum convenienter . Lepida est querela Turonensium Monachorum , quam ex Alcuini vita refert Cointius ad ann.

D

804.

mina rara fuerint : atque , ut Mabillonius *Lib. II. de Re diplom. cap. VII. n. 12.* observat : *Qui sic duo habebant. nomina , alterutrum ut plurimum , non duo simul usurpabant.* Nec denique occurrit per ea tempora exemplum impositi alieni nominis a loco , in quo is ortus non fuerit . Hinc corruit argumentum ab exemplo Guitmundi petiture , quo utiliter Cook Possevini auctoritate fretus , qui in *Apparatu Sacro* ait : *Guitmundus cognomento , non natione Nortmannus .* Fallitur namque Possevini ita scribens , cum Guitmundus fuerit revera natione Nortmannus , & ex Monasterio S. Leofredi in Dieocesi Ebroicensi cuin suis Nortmannis in hanc nostram regionem venerit , & Episcopus Aversanus exatus fuerit .

804. n. 73. per hæc verba : *Turones*, ut Alcuinum inviseret, accessit Rigulfus Presbyter Engelsaxo; cumque prope januam domus, quæ Abbatis erat, jam adficeret, eo vijo, quatuor e Turonensibus Fratribus simul juncti : *Venit*, inquiunt ad invicem, iste Brito, vel Scoto ad illum alterum Britonem, qui intus jacet: *O Deus, libera istud Monasterium de istis Britonibus.* Nam sicut apes undique ad matrem revertuntur, ita omnes ad istum veniunt. Quin cum Alcuino alios Anglos advocatos ad erudiendam Galliam notat (a) Mabillonius *Præfatio in Sæc IV. Bened. §. VIII. n. 175.* Neque silentio prætereunda Alcuini cum supra memorato Ricalfo amicitia, uti testatur illius ad hunc Epistola, quem vocat *Dametam*; ut facile potuerit aliquis ex illius asseclis, vel popularibus in hujus familiaritatem se insinuare.

Nec minoris illud æstimandum, quod ea Natio, licet aliis nominibus com-
men-

(a) Donec Carolus Magnus ea postliminio excitavit denuo, invitatis in Galliam litteratis viris, Alcuino, aliisque Anglis, qui acceptam ex hoc Regno eruditorem, ac doctrinam Gallis tandem vicissim refunderent.

mendabilis esset , illius tamen Scriptores apud Antiquos suspectæ fidei habebantur , ut observat idem doctissimus Mabillonius (a) *Præfat. in Sæculum I. Bened. n. 15.* Atque huc revocandæ , quæ in saepius lau. *Commentario de Collectio-*
ne Canonum &c. notavimus de supposi-
tione mōnumentorum ad Primatiam
Cantuariensem spectantium; de eo, quod
scribit Richardus Archiepiscopus Cantua-
riensis circa exemptionem Monasteriorum (b) ; & de interpolatis Canonibus
in Exceptionibus Egberti , Archiepisco-
pi Eboracensis . Igitur hic etiam facit
ad magis suadendum , pseudo-Isidorum

D 2 fuisse

(a) *Quibusdam nihilominus magis innatum est, quid-*
libet fingendi , seu credendi vitium ex soli natura ,
quod Aremoricis , Anglicisque vitarum scriptoribus
plures jam impegerunt . Vetus est Petri Cellensis
querela in quadam Epistola ad Nicolaum Mona-
chum Anglum : Insula est inquit de Anglia , cir-
cumsusa aqua : unde hujus elementi propria qualiti-
tate ejus incolæ non immerito afficiuntur , & ni-
mia mobilitate in tenuissimas , ac subtiles phanta-
sias frequenter transferuntur , soinna sua visioni-
bus comparantes , ne dicam præferentes .

(b) *Licet enim Richardos supra relatus in eo Com-*
mentario pag. 172. n. 2. generatim loquatur , ejus
tamen verba soluin , vel potissimum intelligenda
sunt de Monasteriis Angliae , de quibus agebatur ,
& quorum pleniorem notitiam habere poterat .

fuisse Anglum, quod is ex hujusmodi *Excerptiōnib.* *Can. nūm* Egberti Archiepiscopi, cuius Alcuinus fuerat Diaconus, supposititia ad suam rem facientia non pauca corraserit; ac præterea artem ipsam scripta sive genuina, sive supposititia interpolandi, atque studium consulendi commodis accusatorum Clericorum, huius videtur ex Schola ejusdem Egberti, seu potius Hucarii Levitæ, qui & ipse Anglus ex Egberti Opere inscripto, *De Sacerdotali jure*, praelaudatas *Excerptiōnes*(a) concinnavit. Ut enim notavimus eodem *Commentario*, ex talibus Excerptis transcripsit fragmentum fictæ *Epistolæ* S. Gregorii M. ad Felicem Messanensem *de Gradib.* cognat. illudque suis solitis cantionibus auxit: insuper & eisdem passim usus fuit sententiis interpolatorum Canonum ad rem judicariam pertinentium (b), nempe *Canonis* 48. qui

præ-

(a) Num vero hujusmodi interpolationes sint etiam in eo Opere *de Sacerdotali jure*, omnino me fugit, cum illud mihi videre non licuerit. Sed esto fint, ne credas eas ab ipso Egberto viro optimo factas, sed alterius opera, manuque aliena.

(b) Hujusmodi studium interpolandi Canones ad Judicia spectantes excitatum fuit in aliquo Clerico

præfert titulum : *Canon Romanus* (a);
Canonis 140. inscripti : *Vigilius Papa*,
ex Concilio Carthaginensi, *Gregorius* (b);
Canonis 141. cuius Epigraphe : *In Nicæna Synodo* (c); & *Canonis 142. cui*

D 3 in-

co Ecclesiae Eboracensis ex cauſa forſitan longiſſimæ, & truculentissimæ perſecutionis ad ejeſtio-
nem uſque, quam paſſus fuerat S. Wilfridus senior
Archiepiscopus, qui tandem requieſcenſe affeſtus
obiit anno 709.

(a) *Si in qualibet Provincia exortae fuerint quaſſio-
nes, ad maiorem Sedem, vel Synodum, seu etiam
ad Apostolicam Sedem Romam referantur.*

(b) *Quis cum ad judicium veneſit, si noluerit Cle-
ričus, & necesse fuerit, inducere ei petenti a Pa-
tribus constituta abſque impedimento concedantur,
& Judices ſelecti tribuantur. Si ibi vim aliquam
temeraria multitudinis metuerit, locum in con-
gruum eligat, quo abſque timore ſuos, si necesse
fuerit, teſtes habere, & abſque impedimento ſuam
canonice ſententiam finire valeat; quia multa pro
ſubreptione evenire ſolent. Sententiam, Fratres,
quae miſericordiam veta, non ſolum tenere, ſed
etiam audire refugite; quia peior eſt omnibus ho-
locauſtiſ miſericordia. Non itaque agendum in Ec-
clēſiaſticiſ negoſiis, ſicut in Secularibus; nam in
Secularibus priuſquam qui legibus eſt coaſtus, vene-
rit, & decertaverit, & reſponſum dederit, ante
peractam cauſam non poteſt recedere; in Ecclēſiaſti-
ci vero dicta cauſa licet recedere, ſi necceſſe fuerit,
aut ſi ſe pregavari viderit.*

(c) *Statutum eſt, quod Judices non alii Synodo de-
berent eſſe, niſi quos ipſe, qui impetratur, elege-
rit, aut quos conſenſu ſuo ejus Primateſ autoritate
hujus Sancte Sedis conſtituerint; quia indignum eſt,
ut ab exteriſ judicetur, qui Provinciales, & e-
ſe electos debet habere Judices.*

inscriptio : *Romanum Concilium* (a). Ubi observandum , tantam esse interpolationis factæ a Mercatore similitudinem cum interpolatione sententiarum Egberti , ut Blondellus , qui hunc ignoravit , eas illi adscribere non dubitaverit .

Hinc datur non leviter conjicere , cur ex Isidorianis Litteris , quæ ad omnes nationes directæ cernuntur , nulla ad Britannos , vel Anglos inscripta sit ; ut scilicet earum auctor suæ gentis incuriosus , & veluti oblitus se magis sub Hispano nomine absconderet ; vel ut , cum aliis illuderet , suæ genti parceret . Et sane mirari subit , quod in tanta rerum farragine numquam Britanniæ , vel Angliæ fiat mentio ; præsertim cum non semel data fuerit occasio illam memoriandi . Eam primo , & in primis dabat Pontificalis in Eleutherio , ubi ait : *Hic*

ac-

(a) Tempore Constantini Augusti congregavit Silvester primam Synodus Romæ cum 73. Episcopis , quorum consensu , & subscriptione constitutum est : Ut nullus laicus Clerico cuiquam audeat inserre testimonium ; ergo laici adversus Clericum non recipiantur . Accusatores consanguinei , nec familiares , nec domo prodeuntes adversus extraneum testimonium non dicant ; nec accusatores , nec testes suspecti recipiantur , quia propinquitatis , aut dominationis R.

accepit Epistolam a Lucio Britannico Rege , ut Christianus efficeretur per ejus mandatum . Subditque Beda Lib. 1. Historiæ Angl. cap. 4. hæc verba : *Et mox pīx petitionis effectum consecutus est . Nam , eodem Beda teste , Eleutherius Donatianum , & Fugatium quasi Apostolos , ad illum misit (a) . Quæ opportunior occasio fingendi eam Epistolam , ac insuper rescriptum sub nomine Eleutherii (b) ad Lucium ? Cur Mercator hæc nil curat ? Cur , ut solet , hic sui dilectissimi Pontificalis vestigia non*

D 4 pre-

(a) Quæ Pontificalis , & Beda narrant de Fide Christi Domini tempore Lucii Regis , & Eleutherii Papæ petita , & in Britanniam investita , confirmantur ex Tertulliano illius temporis scriptore , qui Lib. adversus Judæos cap. 7. ait : *Britannorum inaccessa Romanis loca , Christo vero subdita : ac confirmantur ex Origene hom. 6. in Lucam . Vide Blanchinii eruditissimas notas ad hunc Pontificalis locum .*

(b) Epistolæ vero Eleutherii ad Lucium confitunt exemplum , quod Usserius de Britan. Eccles. primordiis cap. 6. ex quinque mſ. fide expressit , Isidori nostri ætate est omnino posterior ; ac illud , ut idem Usserius observat , primus dedit interpolator Legum Eduardi Confessoris cum hac epigraphæ : *Anno CCXIX. a passione Christi scripsit Dominus Eleutherius Papa Lucio Regi Britannie ad correctiōnem (vel petitionem) Regis , & procerum Regni Britannie .*

premit (a)? Occasionem item dabant S. Prosp-
per in *Chronico*, ubi sub *Consulibus anni 429.* ait: *Cœlestinus (Papa) Germanum Altisiodorensem Episcopum vice sua mittit, & deturbatis hæreticis, Britannos ad Catholicam fidem dirigit.* Dabat tandem idem Pontificalis in S. Gregorio, ubi de eo ait: *Misit Servos Dei Mellitum, Augustinum, & Joannem, & alios plures cum eis Monachos timentes Deum in prædicationem ad gentem Anglorum, ut eos converterent ad Dominum Iesum Christum.* Et licet S. Gregorius in suo Regesto Epistolas multas scripserit ad hujusmodi Augustini in Angliam missionem spectantes, poterat nihilominus Pseudo-Isidorus, alia more suo miscere; præsertim cum de memorato Joanne nullus præter Librum Pontificalem faciat mentionem. Atque hinc etiam

(a) Uti notavimus *Commentario de Collectione Canonum &c.* Pseudo-Isidorus occasiones fingendarum Epistolarum sumit ex iis, quæ habentur in libro Pontificali, nec aliam omittit, nisi hanc fingendi Epistolam ad Anglos seu Britannos. Nec dici potest nomen Eleutherii Mercatori excidisse; cum sub eo nomine ex eodem Pontificali sinxerit Epistola ad Episcopos Galliz *De Efcis usualibus.*

etiam conjicere est , quare Rabanus , licet emunctæ naris non fuerit , ut vera a falsis monumentis discerneret ; tamen illis Mercatoris numquam fuit usus , nimirum quod cum is fuisset Alcuini discipulus , facile poterat illius popularium facta scire ; ut proinde a Pseudo-Isidori fraudibus sibi caverit .

Ceteras circumstantias , quæ de Joanna Papissa referuntur , non moror ; ex namque ut fieri solet , facile adjungi potuerunt . Sed illud , quod dicitur , eam Joannam Athenis studiis litterarum , quæ illinc jamdiu abierant , vacasse , denotare videtur , nostram Collectionem compositam ex monumentis variarum nationum , Græciæ præsertim , quatenus ejus eruditionem illius Auctor non obscure affectat in Præfatione , cum ait : *Quod si veritas est quærenda e pluribus , Græcorum sequamur stylum , eorumque imitemur editiones , atque exemplaria . Sic Johannes Scotus Erigena eo quod linguam Græcam callebat , dictus fuit Athenis studuisse . Illud etiam non temere adjungendum putamus , quod habet Stephanus de Borbone , ementitam Papissam artem notandi*

tandi (a) calluisse , & Romæ antequam ad Cardinalatum , & deinde ad Papatum adscenderet , egisse Notarium . Hoc enim significare videtur , Isidorum nostrum . fuisse auctorem , vel saltem propagatorem *Formatarum* , de quibus egimus eod.laud. *Commentario pag. 16. adnot. 2.* hæ namque notis , numerisque sunt vallatae : vel potius denotat ipsum suppositione falsarum Decretalium induisse non modo fictam Personam Papæ , verum etiam Notarii ; litteræ enim Romani Pontificis manu Notarii antiquitus exarabantur . Vide Rigantium *ad Regulam 58. Cancellariæ n. 73.*

CAP.

(a) Apud Echardum , & Quetifum supra laud. loco legitur ita abbreviatum *nondi* , & inter parentheses diverso charactere subditur : *Quod divinet Letor.* Sed nullus dubito , legendum *notandi* , quod apertissime mihi desumi videtur ex iis , quæ infra ibidem habentur : *quod facta est Notarius Curie.* Hoc enim sibi vult *notare* , *scribere* , seu *exscribere notis* , & per compendia litterarum : unde nomen *Notarii* , quod dabatur iis , qui hujusmodi artem callebant . Tanta erat Notariorum in notando celeritas , ut corum manus sequeretur velocitatem lingua , imo & præveniret ; hinc Martialis XIV. 208. cecinit :

*Currunt verba licet , manus est velacior illis :
Nondum lingua , suum dextra peregit opus.*

*De Joanne Anglo sub Isidori Mercatoris
nomine latente.*

SI conjecturis conjecturas addere , & ex rebus obscuris aliquod lumen haurire licet, Jo: Anglum, qui sub Mercatoris larva delitescebat , suspicor quemdam forsitan esse ex iis, qui Scriptorum partim imperitia, partim oscitantia cum famoso Joanne Scoto , *Erigena* dicto confusi videntur. Horum unus est, quem Anonymus apud Vincentium Bellovacensem in *Speculo Historiali lib. XXIII. cap. 173.* quem multi alii fuerunt sequuti, non levi anachronismo facit Bedæ discipulum , & cum illo confusisse videtur . Ait enim : *Alcuinus studium de Roma Parifios transfluit, quod illuc a Græcia translatum fuerat a Romanis ; fueruntque Parisiis fundatores illius studii quatuor Monachi Bedæ discipuli , scilicet Rabanus , & Alcuinus , Claudius , & Jo: Scotus .* Quam multa paucis hisce verbis Anonymus perturbet , ac confundat , jam notarunt Viri eruditii . Sed ex iis aliquod

ar-

argumentum ad veritatem detegendam
forfitan depromi potest. Nam quod mad-
modum Claudium Hispanum cum Cle-
mente Scoto (a), unde emersit Clau-
dius Clemens (b), sunt qui hic consu-
sum credunt, & unum ab altero di-
stinguunt; sic non pauci post Trithe-
mum, ut Baleus, Pater Cellotius, alii-
que duplarem faciunt Jo: *Scotum*, unum
nempe antiquum Alcuini, & Caroli M.
ætate florentem, qui fuit Bedæ disci-
pulus, seu verius discipulorum ejus;
& alterum recentiorem, qui floruit sub
Carolo Calvo, & quem *Trithemius Eri-*
genam vocat. Hunc ex testimonio cox-
taneorum Scriptorum S. Nicolai I. Pa-
pæ, Hincmari Remensis & Anastasii Sco-
tum fuisse constat, seu Hibernensem;

nam

(a) Hujus Clementis meminit *Anonymous S. Galli*
Monachus initio *Lib. i. de Gestis Caroli M.* de quo ait:
Qui e duobus Scottis eruditiss unum, scilicet Clementem,
in Gallia residere precepit, alterum in Italiam direxit.
Et Mabillonius *Lib. XXIX. Annal. Bened.* n. 26.
narrat ad hunc Clementem missos a Ratgario Ab-
bte Modestum, & Candidum cum aliis in Gal-
liam, grammaticam addiscendi gratia.

(b) Morerius etiam Claudium Clementem dicit,
sed eum Hispanum facit. Sed Dempsterus studio
ampliandi numerum Scriptorum sive nationis, duos
Claudios Clementes facit, & utrosque *Scotiz* adscribit

nam Hibernenses *Scotorum* nomine aliquando venerunt ; & hoc denotare videtur nomen (a) *Erigena*, quo eum *Tithe-mius* donavit. Sed prior, ut ex Scola *Bedæ*, magis est, quod fuerit *Anglus*, & ideo *Scotus* dictus, quia cum *Scoto* fuerat confusus.

Dempsterus præterea in *Hist. Eccl. Scriptorum Scotiæ* tertium addit Ioannem *Scotum Mailrosium* nuncupatum , quem facit Clementis *Scoti* socium , & Caroli M. jussu Academiam *Ticinensem* fundasse putat , atque hunc etiam cum notissimo Joanne *Scoto* confusum suisse advertit . Sed hic *Mailrosius*, ita dictus a loco *Scotiæ* , & *Angliæ* contermino, non magis *Scotus* , quam *Anglus* dici potest . Et sic non tantum unum , sed duos habemus in Gallis *Joannes Anglos Alcuini* , & Caroli M. ætate , quorum alterutrum , si hariolari fas est, *Merca-toris larvam* forsitan assumpsisse dicimus. Nec mira videri debet hujusmodi no-mi-

(a) Licet enim aliqui nomen *Erigena* deducant ab *Er-gene* loco *Angliæ* in confiniis *Walliæ* , & alii ab *Aira* loco *Scotiæ* ; verosimilior tamen est opinio eorum, qui illud deduunt ab *Erin* , quo nomine apud *Incolas Hibernia* venit .

minum confusio; nam idem Joannes Scotus Erigena confusus fuit cum Joanne Abate Aethelingensi, quin etsi hæreticus fuerit (a), confusus fuit etiam cum S. Martyre Joanne Malmesburiensi, qui *Sapiens* appellabatur. Hinc cum titulo Martyris videtur scriptus in supplemento Martyrologii Usuardi editi a Jo: Molano Antuerpiæ anno 1583. Vide Natalem Alexandrum *Dissert. xiv. ad sæculum ix.* §. 111. Igitur nullo pacto ferri potest temeritas Guilielmi Cavei, qui queritur, Joannem Scotum esse expunctum e Martyrologio Romano, ubi ait: *Certe martyribus, & Sanctis post mortem annumeratus locum in Martyrologio Romano per multa tenuit sæcula (b).* . Joan-

(a) *Multa enim contra Catholicæ Fidei veritatem docuit, & præcipue contra Transubstantiationis Mysterium;* unde ab hæreticis nostri temporis miris laudibus extollitur. Neque audiendus Dempsterus, qui studio partium suæ nationis niuum addictus hanc ab eo maculam eluere uititur, & contra omnium antiquorum auctoritatem negat Scotum, quem popularem suum facit, talia docuisse.

(b) *Debuerat Caveus hujus quam longissimæ possessionis, quam Scotum habuisse dicit in Martyrologio Romano, dare aliquod documentum, vel indicium;* sed nullum dat, nec etiam brevissimi temporis. *Non me fugit, laudari solere Martyrologium Roma-*

Joannes itaque a natali solo *Anglus*
vocatus diversus a famoso Joanne Scoto
Erigena dicto, cum Flacco Alcuino (a),
vel

num impressum Antuerpiæ anno 1586. in quo dicitur
hæc haberi: *Eodem die S. Joannis Scotti, qui graphiis
puerorum confessus martyrii coronam adeptus fuit.*
Addit Fuller in *Historia Anglie*, modo dictum Mart-
yrologium Antuerpiæ suisse impressum jussu Papæ
Gregorii XIII. Sed immane quantum fallitur, vel
failere vult. Etenim et si deinceps, in eo Martyrologio
esse relata verba, quod me nescire fateor, adeo fal-
sum est, illud jussu Gregorii XIII. suisse impressum,
ut potius contra ejus preceptum, & voluntatem id
factum fuerit. Idem enim Pontifex *Litteris in for-
ma Brevis datis die 14. mensis Januarii anni 1584.* &
præmissis Martyrologio Rom. editionis Rom. ejusdem
anni hæc statuit: *Mandamus igitur omnibus Patriar-
chis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, ceterisque
Ecclesiæ Monasteriis, Conventibus, Ordinibus
sive Secularibus, sive Regularibus quibuscumque Pre-
fatis, ut in peragendo divino officio, omni alio Marty-
rologio amoto, hoc tantum utantur, nulla re addita,
mutata, ademta. Si quos alios habuerint Sanctos in
suis Ecclesiis, aut locis celebrari solitos, eos in hunc
librum non inserant, sed separatim descriptos habeant.*
Cum igitur in hoc Martyrologio Joannis Scoti men-
tio facta non fuisset, quo modo dici potest, eam post
biennium factam suisse jussu Gregorii XIII. in Mar-
tyrologio Antuerpiæ impressio?

(a) Cum diximus, Joannem Anglum Alcuini suisse
asseclam, ne credas, Alcuinum, non modo erudi-
tione, sed etiam in oribus præstantem, illius frau-
dis suisse aliquo modo participem; eoque magis
quod hujusmodi admisæ fraudi videtur præmortuus.
Quin cum Alcuinus talis Joannis in suis Epistolis,
alibique numquam invenitur, non levi argumen-
to est, eum non magni fecisse.

vel sub illud tempus videtur in Gallias venisse: cum vero Moguntiæ (quæ tunc ad illas pertinebat) degeret, sub nomine *Isidori Mercatoris*, vel *Peccatoris* collectionem Canonum, & Decretalium, concinnasse: seu, ut verius dicam, eam ex Hispania allatam suppositiis monumentis, Decretalibus præsestitim, onerasse; unde siæta fabula *Papiſſæ* natæ Moguntiæ, quæ dicebatur *Joannes Anſlus*. En igitur quo facto aliquid veri latuit in fabula *Papiſſæ Joannæ*. Atque utinam non laquisset! Confusio-
nem, & deformitatem in rem Canoni-
cam non importasset (a): ad contaminan-
dam Ecclesiasticam disciplinam non contu-
lisset (b): neque Hæreticis occasionem de-
disset Ecclesiam Catholicam calumniandi:
neque eisdem, ac quibusdam degeneranti-
bus Catholicis ansam prehuiſſet in Sedem
Apostolicam invide injurioſeque debac-
chanc, ejusque Pontifices temere rabi-
deque proſcindendi.

F I N I S .

(a) Et sane Mercatoris supposititii Canones, et De-
creta, a genuinis discordantes, cuin eis collati non
niſi confuſionem, et deformitatem importare poterant.

(b) De hujusmodi Ecclesiasticæ Disciplinae contami-
natione ex parte Collectionis Canonum Mercatoris
Epistola super Can. Fraternitatis aliqua delibavimus.

